

Sbírka zákonů a nařízení státu československého.

Částka 28.

Vydána dne 9. dubna 1923.

Obsah: 61. Vyhláška o ústave cirkve evanjelickej a. v. na Slovensku.

61.

Vyhláška

ministerstva školstva a národnej osvety
zo dňa 27. decembra 1922
o ústave cirkve evanjelickej a. v. na Slo-
vensku.

Vláda schválila usnesením ministerskej rady zo dňa 10. mája 1922 ústavu cirkve evanjelickej a. v. na Slovensku, vynesenú na synode tejto cirkve, konanú r. 1921 v Trenčianskych Tepliciach, s týmto výhradami:

1. Ustanovenie § 104, vety tretej, nemení ničoho na pomere štátu k evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku vo veci štátnej podpory na pôžitky jej duchovenstva, tak, ako je určený platným právnym stavom a menovite zák. čl. XIV. z r. 1898;

2. ustanovenie § 197, druhého odstavca, nevzťahuje sa na stredné školy;

3. ustanovením § 199 nesmie byť zabranované dozorným orgánom štátnej správy školnej, aby podľa potreby vykonávaly školné inšpekcie dľa predpisov pre ne platných tiež bezprostredne a bez predchádzajúceho uvedomenia cirkevnej svrchovanosti;

4. ustanovenie § 200 na konci počínajúc slovami: „pri výslovnom vymienení“, nevzťahuje sa na stredné školy;

5. pri §§ 200 a 201 sa so strany vlády pre každé vyjednávanie o soštátnenie ľudovej školy cirkevnej výslovne trvá na zásadách obežníka býv. uhorského ministerstva kultu a vyučovania zo dňa 27. decembra 1904, číslo 99.275.

Táto nová úprava nahraduje v súvislosti s utvorením samostatnej evanjelickej cirkve a. v. na Slovensku pre túto cirkev dosavadnú ústavu evanjelickej cirkve a. v. v bývalom

štáte uhorskom, schválenú v smysle zákoného čl. XXVI. z r. 1790 uhorským kráľom dňa 18. marca 1893.

Bechyně v. r.

Ústava cirkve evanjelickej augšpurského vyznania na Slovensku.

I. ČIASTKA.

1. Všeobecné ustanovenia.

§ 1.

Cirkev kresťansko-evanjelická a. v. na Slovensku je právne sriadené bratské spoločenstvo jej veriacich.

§ 2.

Cirkev ev. a. v. na Slovensku, uznávajúc Ježiša Krista za hlavu cirkve, pokladá sa za úda obecnej (oekumenickej) cirkve kresťanskej, ako Duchom Svätým povolaného a shromáždeného spoločenstva veriacich v jedného Boha skrze Ježiša Krista.

V tomto vedomí pokladá si za právo a povinnosť s podržaním svojho vierovyznania a svojej správy, zúčastňovať sa dobrovoľne vo všetkých spoloč. snahách kresť. církví, smerujúcich k rozšíreniu Evanjelia a upevneniu ducha pravdy a lásky vo svete, k utvrdneniu kráľovstva Božieho na zemi a stáleho pokoja a bratstva medzi národmi.

§ 3.

Cirkev ev. a. v. na Slovensku priznáva sa ku kruhu církví reformácie, ako k tomu smeru kresťanstva, ktorý jedine Sväté Písmo pokladá za pravidlo viery a života.

Na tomto základe chce pestovať bratské styky najmä s kresťanstvom protestánsko-

evanjelickým a s ním spolupôsobiť na náboženskom a vzdelanostnom diele.

§ 4.

Cirkev ev. a. v. na Slovensku uznáva nezmenené aug. vyznanie a všetky v Knihe svornosti obsažené symboly za najvernejší výklad Sväteho Písma.

Na tomto základe pokladá sa za úda nižšej rodiny cirkví evanjelických dľa a. v. vo svete a chce udržiavať bratskú duchovnú jednotu s kresťanstvom luteránskym.

§ 5.

Cirkev ev. a. v. na Slovensku je rovnoprávne historicko-nábožensko-mravné telo v rade iných cirkví na území Československej republiky. Hoc ohraničená na území Slovenska, cíti sa údom celej republiky a je si vedomá povinnosti pracovať za dobro celého štátu v duchu večnej pravdy evanjelia.

A preto:

a) stojí bezpodmienečne na základe úplnej slobody a rovnoprávnosti v Československej republike, ako na absolvutej požiadavke spravodlivosti;

b) svojou nábožensko-mravnou výchovou a vzdelanostnou činnosťou pomáha štátu dosiahnuť jeho mravný cieľ, preto nárokuje si od štátu zákonami zabezpečenú ochranu mravnú a podporu hmotnú;

c) v tejto svojej práci chce pestovať čím najpriateľskejšie styky s ev. cirkvou Česko-bratskou a nemeckou ev. cirkvou v Čechách, na Morave a v Sliezsku a bratský pomer s reformovanou cirkvou na území Slovenska;

d) podľa svojej podstaty chce slúžiť záujmom všeobecnej sociálnej spravodlivosti, preto svojou prácou a spoločenským pôsobením chce zasahovať i do spoločenského života vo vlasti našej, aby sociálne krivdy a triedne protivý vyrovňaly sa v duchu Kristovom na utvrdenie ducha lásky vo sväzku pokoja.

§ 6.

Aby cirkev ev. a. v. na Slovensku bola pravou cirkvou Kristovou, žiada od svojich údov pravú vieru, verné vyznanie a život podľa učenia a príkladu Pána Ježiša Krista. Preto na základe moci, ktorú dal jej Pán (Ján 20. 23.), uvádzá cirkevnú kázeň, ktorá bdie nad čistotou viery, učenia a života.

§ 7.

Na zachovanie svojej duchovnej slobody, potrebnej pri tejto práci, cirkev ev. a. v. na Slovensku pokladá samosprávu za podmienku svojho zdravého vývinu a preto spravuje sa v rámci zákonov Československej republiky, samostatne a autonomne, podľa práva zakoreneneho v zásadách jej viery, v stáročnej praksi a v krajinských zákonoch.

§ 8.

Podľa toho cirkev ev. a. v. na Slovensku na všetkých stupňoch správy, so všetkými svojimi ustanovizňami, má všetky ústavou Československej republiky zabezpečené práva, menovite má právo:

- a) verejnej bohoslužby,
- b) spolkového života,
- c) vlastného zákonodarstva a súdnictva vo veciach „in sacris“ a „circa sacra“,
- d) udržiavať autonomné školy a dobročinné ústavy,
- e) nadobúdať si majetky.

Na zabezpečenie svojej činnosti nárokuje si doterajšími zákonmi dané právo na výkonnú moc štátu. Štátne vrchnosti túto pomoc nemôžu odopreť.

2. O správe.

§ 9.

Základom každej cirkevnej organizácie je cirkevný sbor. Zo sboru pochádza každá moc v cirkvi. Viac sborov spolu tvorí seniorát; viac seniorátov dištrikt; dištrikty všeobecnú (generálnu) cirkev ev. a. v. na Slovensku.

§ 10.

Každý cirkevník je povinný pomerne prispievať na udržiavanie cirkve.

§ 11.

Všetkých cirkevných úradníkov a hodnostárov nielen vo sboroch, ale i pri seniorátoch, dištriktoch a generál. cirkvi, ako i všetkých zástupcov na rôzne konventy a na synodu volia jednotliví údovia cirkve a tak zákonodarstvo, ako správu cirkve ev. a. v. vykonávajú všetci oprávnení údovia cirkve (§ 33).

§ 12.

Každý cirkevník môže sa na konventy obrátiť s prosbou, môže podať sťažnosť k vyš-

ším cirkevným vrchnostiam, žalobu k súdu proti cirkevným úradníkom a hodnostárom.

§ 13.

Cirkev ev. a. v. na Slovensku je sriadená podľa synodálno-presbyteriálnych zásad, podľa ktorých na všetkých stupňoch cirkevnej správy rozhodujú presbyteria a konventy.

§ 14.

Cirkevná vrchnosť a cirkevné shromaždenia sú podriadené bezprostredne vyššej cirkevnej vrchnosti a shromaždeniu. Prostredníctvom týchto i vyšším stupňom cirkevnej vrchnosti.

§ 15.

Vyššia cirkevná vrchnosť je povinná bdieť nad nedotknuteľnosťou práva a činnosti nižšej cirkevnej vrchnosti.

§ 16.

Cirkevný úradník, hodnostár, splnomocnenec, vyslanec a každý v službe cirkevnej postavený jednotlivec je zodpovedný za všetky svoje skútky a za každé zmeškanie. Škodu zapríčinenú zúmyselne alebo z nedbalosti je povinný nahradíť.

§ 17.

Cirkev ev. a. v. na Slovensku podržuje si doterajšie zákonmi zabezpečené právo na výkonnú moc štátu:

- a) pri vyberaní riadnou cestou vyrúbenej cirkevnej dane;
- b) pri vykonávaní nariadení, výrokov cirkevnej vrchností a rozsudkov súdov.

§ 18.

Výkonnú pomoc štátu môže žiadať: sborové, seniorálne, dištriktuálne a generálne predsedníctvo; pri vykonávaní rozsudkov samosudca alebo predseda súdnej stolice.

§ 19.

Každý konvent (sborový, seniorálny, dištriktuálny a generálny) má právo tvoriť v rámci cirkevných zákonov štatúty, ktoré schvaľuje konvent vyššieho stupňa.

3. O konventoch a zasadnutiach.

§ 20.

Na všetkých konventoch a zasadnutiach spolupredsedá duchovný a svetský predseda.

§ 21.

Všetky konventy začínajú a končia sa modlitbou a sú verejné.

§ 22.

Konventy na všetkých stupňoch svolávajú sa aspoň osem dňami pred shromaždením. Sborový konvent se svoláva oznámením v chráme pri predpoludňajších nedeľných alebo sviatočných službách Božích, týždňom vopred s udaním hlavných predmetov rokovania.

Pozvanie do seniorálneho, dištriktuálneho a generálneho konventu deje sa písomne, ale všetky tieto shromaždenia treba oznámiť v nedeľu pred dňom zasedania na službách Božích po všetkých sboroch, patriacich pod správu patričného konventu.

§ 23.

Pozvanie do zasadnutia presbyterství a výborov na všetkých stupňoch cirkevnej správy deje sa buďto ústne alebo písomne troma dňami pred zasadnutím. V súrnych pádoch zasadnutie môže byť svolané i bez trojdňovej lehoty.

§ 24.

Konventy, presbyteria a výbory svolávajú sa do zasadnutia, keď to predsedníctvo za dobré uzná alebo keď to žiada tretina údov patričného telesa.

§ 25.

Cirkevné zasadnutia rozhodujú väčšinou hlasov prítomných. Pri rovnosti hlasov návrh pokladá sa za neprijatý. Hlasuje sa buďto zdvihnutím ruky alebo povstáním s miesta. Na žiadosť tretiny prítomných musí byť nariadené hlasovanie podľa mena. Tajné hlasovanie je možné z pravidla len pri voľbách, ale predsedníctvo môže nariadiť tajné hlasovanie aj pri iných otázkach, keď to za dobré uzná, a musí ho nariadiť, keď to žiada polovica prítomných. V hmotných otázkach nesmie byť tajného hlasovania. Hlasovanie pri voľbách upravuje odsek o volebnom práve.

§ 26.

O zasadnutiach treba písť zápisnicu, ktorú uhodnoverňuje predsedníctvo, zapisovatelia a dva uhodnoverňovatelia, menovaní na začiatku zasadnutia. Zápisnice majú obsahovať mená predsedov, miesto a deň zasadnutia a okrem sborového konventu i mená všetkých

prítomných. Na začiatku zasadnutia čítá sa zápisnica predošlého zasadnutia a rokuje sa o nej. Ak bola zápisnica tlačou vydaná, môže sa pokladať za prečítanú.

§ 27.

Uzavretie niektorého zasadnutia zrušíť alebo premeniť môže len nasledujúce zasadnutie novým uzavretím. Voľba sa nemôže premeniť ani v pozdejšom zasadnutí.

§ 28.

Predsedníctvo každého cirkevného shromaždenia je povinné dbať o poriadok na zasadnutí a o to, aby zasadnutie neuzaavrelo ničoho, čo presahuje jeho právomoc alebo čo sa proti zákonom cirkve alebo štátu. Keď by nebolo možné zaistiť poriadok, alebo keď by hrozilo nebezpečie, že shromaždenie uzavre, čo by presahovalo jeho právomoc, predsedníctvo je povinné zasadnutie vyzdvihnúť, a keby sa ani tento prostriedok neosvedčil, zasadnutie rozpustiť. Toto je povinné hneď oznámiť bezprostrednej vyššej cirkevnej vrchnosti.

§ 29.

Uzavretia konventov sú vykonateľné, keď proti ním v zákonnom čase (§ 32) nebolo podané odvolanie (apeláta) a keď nepodliehajú schváleniu vyššieho fora.

§ 30.

Zápisnice konventu treba predložiť v odpise bezprostrednej vyššej cirkevnej vrchnosti, pri sboroch za osiem dní, pri ostatných po vytlačení. Vyššia cirkevná vrchnosť uloží zápisnice do archívu.

§ 31.

Vyšší cirkevný konvent má právo zrušiť uzavretie nižšieho fora, keď sa proti zákonom cirkve alebo štátu i keď by nebolo proti nemu stážnosť alebo odvolania. Kým sa to nestane, predsedníctvo vyššieho konventu má právo zastaviť exekvovanie patričného uzavretia.

§ 32.

Uzavretia konventov o zmene daňového klúča, o stavbách, o predaji a kúpe majetku, o pôžičkách stávajú sa platnými len po schválení vyššou cirkevnou vrchnosťou.

§ 33.

Pri cirkevných shromaždeniach údovia, nebývajúci v mieste, majú nárok na nahradu

trov cestovných a pobytu. Toto ustanovenie nevzťahuje sa na sborové konventy a presbyteria.

§ 34.

Proti všetkým výrokom a uzavretiam cirkiev, vrchností a shromaždení, ak patričné forum nerozhoduje konečne, môže byť podané odvolanie, proti uzavretiam sborových konventov a presbyterií do 8 dní po uzavretí, ináč do 15 dní po uvedomení u tej vrchnosti, ktorá vyniesla výrok alebo uzavretie.

II. ČIASTKA.

1. Volebné právo a voľby.

§ 35.

Volebné právo aktívne má každý evanjelik a. v. bez rozdielu pohlavia, keď doplnil 24. rok života a znáša cirkevné tarchy.

Pri tejto poslednej podmienke má volebné právo samostatný úd cirkve aj pred doplnením 24. roku, ale len keď doplnil 21. rok života. Volebné právo vykonávať možno len tak, jestliže je patričný cirkevník (cirkevníčka) zapísaný do soznamu voličov a jestli na minulý rok má zaplatenú cirkevnú daň a ostatné poplatky.

Voliteľný je volič, ktorý dopnil 24. rok života, ale ženy môžu byť volené len vo sbore.

§ 36.

Volebné právo majú cirkevníci v tom sbore, v ktorom sú zapísaní do soznamu voličov. Do soznamu treba zapísatiť voličov tam, kde bývajú v čas popisu aspoň šesť týždňov nepretržite. Volebné právo môže sa vykonávať len osobne a len v jednom sbore.

§ 37.

Voličské soznamy sostavuje každoročne najneskoršie v mesiaci marci sborové presbyterium. Do soznamu voličov treba zapísatiť všetkých cirkevníkov, ktorí majú nárok na volebné právo (§ 35). V sozname treba zaznačiť vek, zamestnanie, bydlisko a vôbec všetko, čo je potrebné zistíť osobnú totožnosť, ako i to, či vyplatal daň na minulý rok.

§ 38.

Keď je soznam voličov hotový, vyloží sa na 14 dní v niektornej úradnej miestnosti sboru. Toto treba cirkevníkom po dve nedele v kostole oznámiť.

§ 39.

Do 15 dní od vyloženia každý cirkevník má právo žiadať u kňaza alebo u dozoreu sboru opravu soznamu. Nad žiadosťou rozhoduje presbyterium, vykoná potrebné zmeny a opravený soznam predloží sborovému konventu na schválenie.

Proti rozhodnutiu konventu každý má právo odvolať sa do 15 dní od konventu na seniorálne presbyterium, ktoré právoplatne rozhoduje.

§ 40.

Právoplatný soznam meniť nesvobodno. Soznam je platný na budúci rok.

§ 41.

V sozname popísaní voličia môžu vykonávať volebné právo, keď minuloročnú daň najneskoršie troma dňami pred konventom zaplatia. Toto sa poznačí do soznamu voličov a nepokladá sa za zmenu soznamu.

§ 42.

Prvý soznam podľa tohto volebného pořiadku sostaví sa roku 1922 s platnosťou na roky 1922 a 1923.

2. Vykonávanie volebného práva.

§ 43.

Hlasovanie pri voľbách akéhokoľvek cirkevného funkcionára a na ktoromkoľvek stupni cirkevnej správy je trojaké:

- a) všeobecným svolaním (aklamáciou),
- b) povstaním alebo zdvihnutím ruky. Predsedníctvo predovšetkým zistí oprávnených voličov a väčšinu konštatuje tak, že dá povstať alebo pozdvihnuť ruky najprv tým, ktorí sú za, a potom tým, ktorí sú proti,
- c) lístkami, ktoré deje sa tak, že konvent vyšle odbor, ktorý odoberie lístky od oprávnených voličov, spočíta ich a výsledok oznamuje predsedníctvu konventu.

Ku kontrole hlasovania a sčítania hlasov môžu predsedníctvu označiť prívrženci každého kandidáta, jedného dôverníka.

§ 44.

Za vyvoleného treba vyhlásiť toho, kto dostal nadpolovičnú väčšinu odovzdaných platných hlasov. Ak jej nedostal ani jeden kandidát, treba hned' nariadiť nové hlasovanie na tých dvoch, ktorí dostali najviac hlasov. Pri rovnosti hlasov rozhodne žreb.

§ 45.

Pri hlasovaní lístkami je hlas neplatný, keď meno na lístku je vôbec nečitateľné alebo meno takého kandidáta, ktorý nie je voliteľný.

3. Voľby vo sboroch.

§ 46.

Voľby vo sboroch môžu byť len vtedy, keď boli oznamené (§ 22) medzi predmetmi konventu. Voľby sa vykonávajú v konvente.

§ 47.

Úradníci a hodnostári sboru volia sa aklamáciou, povstaním alebo zdvihnutím ruky. Keď to predsedníctvo nariadi, alebo keď to 10. čiastka prítomných voličov žiada, volia sa tajne lístkami. Presbyteri volia sa vždy tajne hlasovacími lístkami.

§ 48.

Kňaza volí sborový konvent pod predsedníctvom seniora a seniorálneho dozorca alebo ich zástupcov.

§ 49.

Za kňaza môže byť volený len mužský, ktorý zodpovie zákonným podmienkam (§ 105). Toto zistí seniorálne predsedníctvo. Proti rozhodnutiu seniorálneho predsedníctva možno sa odvolať na dištriktuálne predsedníctvo, a kým toto vec nerieši, voľba nemôže byť vykonaná. Mená kandidátov seniorálne predsedníctvo oznamuje dištriktuálnemu predsedníctvu.

§ 50.

Učiteľa a kántora volí sborový konvent pod sborovým predsedníctvom.

§ 51.

Za učiteľa a kántora môže byť volený, kto zodpovie zákonným podmienkam a má zákonom predpísanú spôsobilosť. Toto zistí sborové predsedníctvo. Proti rozhodnutiu sborového predsedníctva možno sa odvolať na seniorálne predsedníctvo, a kým toto vec nerieši, voľba nemôže byť vykonaná. Mená kandidátov sborové predsedníctvo oznamuje seniorálne predsedníctvu.

§ 52.

Vokátor vyvoleného treba na volebnom konvente prečítať a podpísat'. Podpisujú ho predsedníctvo, kurátori, zapisovateľ a najmenej piati cirkevníci.

§ 53.

Podrobnosti voľby kňazov, učiteľov a kántorov určí gen. konvent v osobitnom štatúte. Kým takého nict, platné sú predpisy štatútu o voľbe kňazov a učiteľov bývalého predu-najského dištriktu pre západný, bývalého potisského dištriktu pre východný dištrikt, po-kial' sa tomu zákonu neprotivia.

4. Voľby seniorálnych, dištriktuálnych a generálnych predsedníctiev a voľby údov synody.

§ 54.

Senjor, konsenior, seniorálny dozorca a námestný dozorca, biskup a dištriktuálny dozorca, generálny biskup a generálny dozorca ako i poslanci na synodu volia sa po sboroch na konventoch.

§ 55.

Seniorálne presbyterium oznámi sboru uprásdenenú v senioráte hodnosť, vyzve k voľbe a určí, do kedy a komu majú byť hlasys odovzdané.

Súčasne vyšle odbor sčítať hlasys. Podobne pokračuje dištriktuálne presbyterium pri voľbe biskupa a dištriktuálneho dozorca a generálne presbyterium pri voľbe generálneho biskupa a generálneho dozorca a poslanca na synodu.

Pri voľbe poslancov na synodu generálne presbyterium cestou seniora oznámi sborom, na koľko poslancov majú hlasovať.

§ 56.

Sborový konvent volí takto:

Mienka všeobecnej väčšiny sborového konventu je hlasom sboru, ktorý môže byť odovzdaný len na jednu osobu.

Sborový konvent odovzdá svoj hlas výťahom zápisnice, ktorý podpíše a opatrí pečiatkou alebo razítkom sboru predsedníctvo konventu. Tento výťah v osobitnej obálke, opatrenej pečiatkou alebo razítkom sboru a nápisom, aký hlas obsahuje, kňazský úrad dospoše tomu, kto je podľa § 55 určený; pri voľbe poslancov na synodu seniorovi.

§ 57.

Každý sbor má toľko hlasov, koľko má kňazských staníc.

§ 58.

Ak výťah zápisnice volebného konventu nepríde do určeného času alebo ak nezodpovie požiadavkám § 56, hlas sboru je neplatný a zavedie sa vyšetrovanie, aby vinník mohol byť zistený a potrestaný.

§ 59.

Po uplynutí času na doposlanie hlasov odbor hlasys sčítujúci sčíta platné hlasys a výsledok oznámi vrchnosti, ktorá voľbu vypísala.

Hlasys na synodálnych poslancov sčítuje seniorálne presbyterium a výsledok oznámi generálemu presbyteriu.

§ 60.

Vyvolený je, kto dostal nadpolovičnú väčšinu platných hlasov. Ak jej nikto nedostal, odbor hlasys sčítujúci vypíše nové hlasovanie na tých dvoch, ktorí dostali najviac hlasov, a určí čas, do ktorého treba hlasys odovzdať. Pri rovnosti hlasov rozhodne žreb.

5. Rozličné ustanovenia.

§ 61.

Na seniorálnom, dištriktuálnom a generálnom konvente volí sa podľa tých istých pravidiel, ako na sborových konventoch.

§ 62.

Učitelia volia svojich poslancov na konventy a synodu nasledovne:

a) na seniorálny konvent volia učitelia seniorátu. Každý učiteľ pošle svoj hlas seniorálnemu predsedníctvu, ktoré zistí výsledok voľby a uvedomí vyvoleného;

b) na dištriktuálny a generálny konvent a synodu volia učitelia dištriktu. Každý učiteľ pošle svoj hlas dištriktuálnemu predsedníctvu, ktoré zistí výsledok voľby a uvedomí vyvolených a generálne predsedníctvo.

Takto volia aj učitelia stredných škôl.

§ 63.

Volí a volený môže byť len učiteľ, ktorý účinkuje na cirkevnej škole.

§ 64.

Theologická vysoká škola volí svojho poslanca na synodu v profesorskej konferencii. Zápisnica konferencie, opatrená podpisom predsedu a zapisovateľa ako i pečiatou ústavu, vydá sa vyvolenému ako poverujúca listina.

Výsledok voľby oznámi sa predsedníctvu generálneho konventu.

6. Volebné obdobie.

§ 65.

Kňaz, učiteľ a všetci vokátorom opatrení úradníci, biskup a dištriktuálny dozorca, generálny biskup a generálny dozorca volia sa doživotne.

§ 66.

Sborový dozorca, senior, konsenior, seniorálny dozorca a námestný dozorca volia sa na šesť rokov, ale môžu byť na novo volení.

§ 67.

Údovia všetkých presbyterství volia sa na šesť rokov a môžu byť na novo volení.

§ 68.

Ostatní úradníci seniorátov, dištriktov a generálnej cirkve volia sa na šesť rokov a môžu byť na novo volení.

§ 69.

Poslanci na seniorálny, dištriktuálny a generálny konvent volia sa na jedon rok.

III. ČIASTKA.

Podelenie cirkve ev. a. v. na Slovensku.

§ 70.

Cirkev ev. a. v. na Slovensku delí se na dva dištrikty, na východný a západný.

§ 71.

Do východného prislúchajú senioráty:

1. Abanovo-zemplínsky, 2. gemerský, 3. liptovský, 4. malohontský, 5. oravský, 6. podtatranský, 7. spišský mestský, 8. Šarišský, 9. turčiansky.

Do západného prislúchajú senioráty:

1. Bratislavský mestský, 2. bratislavský župný, 3. hontiansky, 4. nitriansky, 5. novohradský, 6. tekovský, 7. trenčiansky, 8. zvolenský.

§ 73.

V seniorátoch východného dištriktu sú sbory:

I. V abanovo-zemplínskom:

1. Košice slovenský, 2. Košice nemecko-maďarský, 3. Kladzany, 4. Merník, 5. Pazäišovce, 6. Sol', 7. Rankovce, 8. Štós, 9. Vyšné Kamencie, 10. Nový Klenovec, 11. Užhorod.

II. V gemerskom:

1. Betliar, 2. Budikovany, 3. Bystré, 4. Brádno, 5. Chyžné, 6. Čierna Lehota, 7. Drienčany, 8. Dobšina, 9. Gecelovce, 10. Gemerskápanita, 11. Hosusovo, 12. Hrušovo, 13. Jelšava, 14. Jelšavská Teplica, 15. Kameňany, 16. Kyjatice, 17. Kobeljarovo, 18. Kunová Teplica, 19. Mokráluka, 20. Muránska Dlháluka, 21. Nandráž, 22. Nižná Slaná, 23. Ochtiná, 24. Padarovce, 25. Ratková, 26. Ratkovské Bystré, 27. Rédová, 28. Roštár, 29. Rozložná, 30. Rožňava, 31. Rybník, 32. Šajovský Germer, 33. Šivetice, 34. Štitník, 35. Sirk, 36. Slavošovce, 37. Poloma, 38. Revúca, 39. Vlachovo, 40. Vyšná Slaná.

III. V liptovskom:

1. Baňská Boca, 2. Hyby, 3. Kokava, 4. Kráľová Lehota, 5. Nemecká Lúpča, 6. Paludza, 7. Parúbka, 8. Pribylina, 9. Ružomberok, 10. Sielnica, 11. Smrečany, 12. Svätý Ján, 13. Svätý Peter, 14. Štrba, 15. Trnovec, 16. Važec, 17. Východná, 18. Vrbica, 19. Svätý Mikuláš.

IV. V malohontskom:

1. Čerenčany, 2. Hnúšta, 3. Hodejovo, 4. Hrachovo, 5. Klenovec, 6. Kraskovo, 7. Ožďany, 8. Nižný Skalník, 9. Píla, 10. Pondelok, 11. Rimavská Baňa, 12. Rimavské Brezovo, 13. Rimavská Kokava, 14. Rimavská Sobota, 15. Tisovec, 16. Vyšná Pokoradz.

V. V oravskom:

1. Dolný Kubín, 2. Istebné, 3. Jasenová, 4. Leštiny, 5. Veličná, 6. Žaškov.

VI. V podtatranskom:

1. Batizovce, 2. Fol'vark, 3. Holumnica, 4. Kežmarok, 5. Lomnica, 6. Lomnička, 7. Račkúsy, 8. Spišská Slovenská Ves, 9. Švábovce, 10. Toporec, 11. Veľký Slavkov, 12. Výborná.

VII. V spišskom mestskom senioráte:

1. Gelnica, 2. Krompachy, 3. Levoča, 4. Lúbica, 5. Matejovce, 6. Mühlenbach, 7. Majerka, 8. Nová Ves, 9. Poprad, 10. Ruskinovce, 11. Smolník, 12. Spišská Belá, 13. Spišský Mník.

šek, 14. Spišské Podhradie, 15. Spišská Sobota, 16. Spišské Vlachy, 17. Stráža, 18. Švedliar, 19. Tvarožná (Durand), 20. Veľká, 21. Vonďrišel, 22. Vrbov (Menhárd), 23. žákovce.

VIII. V Šarišskom:

1. Bardiov slovenský, 2. Bardiov nemčko-maďarský, 3. Budzimír, 4. Giraltovce, 5. Hanušovce, 6. Chmel'ov, 7. Jakubovany, 8. Komlóš, 9. Kúkov, 10. Lopúchov, 11. Marhaňa, 12. Nemcovce, 13. Obišovce, 14. Opiná, 15. Plavnica, 16. Prešov slovenský, 17. Prešov nemčko-maďarský, 18. Sabinov slovenský, 19. Sabinov nemecko-maďarský, 20. Žegňa.

IX. V turčianskom:

1. Blatnica, 2. Háj, 3. Horné Jeseno, 4. Ivančiná, 5. Mošovce, 6. Neepaly, 7. Príbovce, 8. Slovenské Pravno, 9. Sučany, 10. Turany, 11. Turčiansky Sv. Martin, 12. Vrútky, 13. Záturčie.

V seniorátoch západného dištriktu sú sbory:

I. V bratislavskom mestskom:

1. Bratislava, Rastislavice (Račišdorf).

II. V bratislavskom župnom:

1. Dolné Saliby, 2. Dunajská Streda, 3. Grinava, 4. Grob-Čataj, 5. Horné Saliby, 6. Komárno, 7. Limbach, 8. Mišdorf, 9. Modra slovenský, 10. Modra nemecký, 11. Modra Kráľová, 12. Pezinok slovenský, 13. Pezinok nemecký, 14. Pustý Fedýmeš, 15. Svätý Júr, 16. Šamorín, 17. Trnava, 18. Veľké Leváre.

III. V hontianskom:

1. Baďan, 2. Baňská Štiavnica, 3. Bátorovce, 4. Beluj, 5. Bohunice, 6. Cerovo, 7. Čankov, 8. Čelovce, 9. Dačolóm, 10. Devičie, 11. Dolné Príbelce, 12. Drášovce, 13. Drieňovo, 14. Drženice, 15. Dvorníky, 16. Hodruša, 17. Horný Almáš, 18. Horný Prandorf, 19. Horné Rykynčice, 20. Horné Terany, 21. Horné Žemberovce, 22. Kostolné Moravce, 23. Ladzany, 24. Lišov, 25. Malá Čalomia, 26. Prenčov, 27. Prostredné Plachtince, 28. Pukanec, 29. Sazdice, 30. Sucháň, 31. Tesáre.

IV. V nitrianskom:

1. Brezová, 2. Bukovec, 3. Horné Bzince, 4. Čáčov, 5. Častkov, 6. Hlboké, 7. Holič, 8. Kerť, 9. Kostolné, 10. Košariská, 11. Krajné, 12. Nová Lehota, 13. Lubiná, 14. Nové Mesto nad

Váhom, 15. Myjava, 16. Prietrž, 17. Senica, 18. Skalica, 19. Sobotište, 20. Nitrianska Streda, 21. Šalgov, 22. Stará Turá, 23. Turoľuka, 24. Vrbové, 25. Vrbovce, 26. Horné Zelenice.

V. V novohradskom:

1. Abelová, 2. Budiná, 3. Cinobaňa, 4. České Brezno, 5. Dobroč, 6. Dolné Strháre, 7. Dolná Strehová, 8. Horné Strháre, 9. Horná Strehová, 10. Horný Tisovník, 11. Kalinovo, 12. Lešť, 13. Lovinobaňa, 14. Luboreč, 15. Lučenec, 16. Malé Zlievce, 17. Málinec, 18. Mašková, 19. Ozdín, 20. Polichno, 21. Poltár, 22. Pôtor, 23. Sennô, 24. Tomašovce, 25. Turiepole, 26. Turíčky, 27. Uhorskô, 28. Veľký Krtýš, 29. Veľký Lôm, 30. Závada.

VI. V tekovskom:

1. Dolné Slažany, Žl. Moravce, 2. Fakovo-zokany, 3. Kremnica, 4. Levice, 5. Zemianske Kostolany.

VII. V trenčianskom:

1. Beckov, 2. Horné Ozorovce, 3. Veľká Slatina, 4. Kochanovce, 5. Kšiná, 6. Lazy, 7. Malé Stankovce, 8. Moravské Lieskové, 9. Podlužany, 10. Púchov, 11. Súľov, 12. Trenčín, 13. Zárieč, 14. Uhrovec, 15. Zemianske Podhradie, 16. Žilina.

VIII. Vo zvolenskom:

1. Babiná, 2. Babín, 3. Baňská Bystrica, 4. Brezno, 5. Dobronivá, 6. Hrochoť, 7. Hronsek, 8. Kráľovce, 9. Krupina, 10. Horná Lehota, 11. Lubietová, 12. Slovenská Lúpča, 13. Horná Mičiná, 14. Mýto, 15. Očová, 16. Ostráluka, 17. Pliešovce, 18. Poniky, 19. Radvaň, 20. Sása, 21. Slatina, 22. Zvolen, 23. Žíbrítov.

IV. ČIASTKA.

Správa cirkve.

1. Cirkelný sbor.

§ 74.

Cirkelný sbor je sdruženie všetkých cirkevníkov v obvode jednej kňazskej správy na spoločné pestovanie kresťanského života a vzdelávania.

§ 75.

Údovia cirkve môžu sa zúčastňovať na spočtených chrámových službách Božích, požívať prostriedkov milosti a požadovať si úradnú

službu kňaza a učiteľa, používať cirkevných a školských ústavov.

§ 76.

Od údov cirkve sa požaduje:

- a) navštievoať spoločné chrámové služby Božie a požívať prostriekov milosti;
- b) mravno-náboženským životom napomáhať duchovný rozkvet a zvel'adok cirkve;
- c) znášať cirkevné t'archy;
- d) pečovať o náboženskú výchovu a výučbu dietok;
- e) zachovávať poslušnosť cirkevným zákonom a nariadeniam, ako i zákonným cirkevným vrchnostiam.

§ 77.

Matkocirkev tvoria všetci cirkevníci, bývajúci v obci, v ktorej je kňazský úrad. Do právomoci matkocirkve patria veci, ktoré sa týkajú výlučne matkocirkve.

§ 78.

Dcérocirkev tvoria cirkevníci, bývajúci v obci, ktorá je pridelená kňazskej správe niektornej matkocirkvi a je osobitne sriadená. Do jej právomoci patria veci, ktoré sa týkajú výlučne dcérocirkve.

§ 79.

Diasporu tvoria evanjelici, bývajúci roztrateno po okolitých obciach bez osobitného sriadenia. Cirkevníci v diaspoze bývajúci sú tiež plnoprávnymi členmi cirkevného sboru.

§ 80.

Všetky obce na území Slovenska, či bývajú v nich ev. a. v. a či nie, treba primerane miestnym pomerom pripojiť k niektorému cirkevnému sboru. Podelenie toto po definitívnom sriadení seniorátov a dištriktov vykonáva seniorát a schvaľuje dištrikt.

§ 81.

Pomer cirkevných sborov, matkocirkví k dcérocirkvám a diaspoze určí sa miestnymi štatútami. Sporné otázky z tohto vzniklé v prvom stupni rieši seniorát, v druhom dištrikt.

§ 82.

Sbor, složený z viac obcí, musí za dva roky po vyhlásení tejto ústavy vypracovať miestny štatút, v ktorom sú zreteľne vypočítané

veci, patriace do správy cirkevného sboru, matkocirkve, dcérocirkví a diaspory.

§ 83.

Dcérocirkev sa môže pripojiť k inej matkocirkvi alebo pretvoriť sa na matkocirkev len s povolením seniorálneho a dištriktuálneho konventu. Toto povolenie je potrebné i vtedy, keď sa matkocirkev chce premeniť na dcérocirkev alebo keď sa viač sborov chce spojiť v jedon sbor. Vyniesť platné uzavretie v týchto veciach je potrebná na konvente dvojtretinová väčšina.

§ 84.

Podelenie spoločného majetku pri vylúčení sa z doterajšieho sväzku schvaľuje seniorát.

§ 85.

Spravujúcimi orgánmi sboru sú: sborový konvent, presbyterium a predsedníctvo sboru (kňaz a dozorca).

2. Sborový konvent.

§ 86.

Údami sborového konventu sú všetci ev. a. v., ktorí na území sboru bývajú a majú v cirkvi volebné právo.

§ 87.

Predsedami sborového konventu sú kňaz a dozorca. Ak je zastúpenie kňaza alebo dozorca nemožné, konvent právoplatne uzaviera i pod predsedníctvom jedného.

§ 88.

Sborový konvent:

- a) volí všetkých sborových úradníkov a určuje im platy s tým obmedzením, že vokátorom zabezpečené a vyššou cirkevnou vrchnosťou potvrdené platy, sem nepočítajúce k osobe viazané príplatky — nesmú byť umenšené;
- b) volí presbyterium a výbory;
- c) volí zástupcov na seniorálny konvent, a to sbor do 1000 duší dvoch, potom na každých ďalších započatých 1000 po jednom, ale najviac piatich a v takomto počte i náhradníkov s poradným hlasom;
- d) hlasuje na sen. dozorca a jeho námestníka, seniora, konseniora, biskupa, dištriktuálneho dozorca, generálneho biskupa a generálneho dozorca, ako i na synodálnych poslancov;

e) stará sa o zaokrytie cirkevných a školských potrieb, o vyrúbovanie daní, zaopatrenie pôžičiek, uloženie kapitálu, o odpredají a kúpe majetku, stavby a opravy budov, vôbec o všetky hmotné potreby sboru;

f) skúma cirkevné účty a dáva alebo odopiera absolutórium, odobruje rozpočet;

g) rokuje o zpráve kňaza a presbyteria;

h) rokuje o všetkých predmetoch, ktoré boli vyššou cirkevnou vrchnosťou na pojednávanie zaslane;

i) rokuje a uzaviera v každej veci, týkajúcej sa cirkve a sboru, ktorá nie je výslovne vymienená inej cirkevnej vrchnosti.

§ 89.

Sborový konvent zasedá každoročne aspoň raz.

§ 90.

O konventoch matkocirkve a dcérocirkve platia tie isté ustanovenia, ktoré o konventoch sborových.

3. Presbyterium.

§ 91.

V každom sbone treba sriadiť presbyterium.

§ 92.

Údami presbyteria sú:

a) podľa úradu kňaz alebo kňazi, dozorca a námestného dozorca sbone, kurátori, pokladník, účtovník, zapisovateľ, právny zástupca sbone, správcovia sbone udržiavaných škôl, učiteľ náboženstva a sbone kántor;

b) volení, ktorých volí sbone konvent na šesť rokov, a to v sbone do 1000 duší 12, do 2000 duší 24, vyše 2000 duší 36. Súčasne s presbytermi volí sa podľa počtu riadnych i tretina náhradníkov.

Po prvých troch rokoch sa polovica presbyterov vylosuje a na miesto vylosovaných vysolia sa noví. Odstupujúci môžu byť na novo volení.

§ 93.

Presbyteri volia sa tak, že sa každé tri roky volí polovica. Soznam vyvolených presbyterov a náhradníkov treba do 8 dní seniorovi predložiť.

Osobitné presbyterium si môžu voliť i matko- i dcérocirkevné sbone.

§ 94.

Presbyteriu predsedá predsedníctvo sborového konventu.

§ 95.

Za presbyterov treba voliť len údov sbone v každom ohľade bezúhonných, ktorí plnia svedomite povinnosti, označené v § 76.

Presbyterov, ktorí vedú život pohoršlivý alebo v inom neplnia povinnosti označené v § 76, treba disciplinárnu cestou pozbaviť hodnosti. Presbyteri, ktorí neprídu do zasadnutia tri razy jedno za druhým a sa neospravedlnia, ztratia hodnosť. Ztratu hodnosti konštatuje presbyterium.

§ 96.

Presbyterium:

a) pomáha duchovnému správcovi pri peštovaní pravého kresťanského života v sbone, a to tak vlastným príkladom, ako i osobným zasahovaním; udržuje cirkevnú kázeň, stará sa o to, aby sa nedele a sviatky svätily a aby mládež vedená bola k pobožnosti;

b) stará sa o chudobných, nemocných, vdový a siroty;

c) sostavuje soznamy voličov, rozhoduje o námietkach proti voličským soznamom, stavuje rozpočet, vyrúbuje daň, pripravuje voľby a vykonáva uzavretia sborového konventu;

d) vo všetkých hmotných otázkach sborových predkladá návrhy sborovému konventu a pečuje o to, aby majetok sbone bol v dobre stave udržiavaný a podľa možnosti rozmnožovaný;

e) každoročne podáva konventu zprávu o svojom účinkovaní a o stave sbone;

f) vôbec koná všetko, čo slúži záujmom cirkve a čo nie je výslovne vymienené sborovému konventu.

§ 97.

Presbyterium je i školskou stolicou.

§ 98.

Novovyvolených presbyterov oznámi kňaz v kostole cirkvi a v konvente prijíma od nich prísahu.

4. Sboroví úradníci.

Sborové predsedníctvo.

§ 99.

Sborové predsedníctvo je kňaz a dozorca, ktorí rovným právom a rovnou zodpoved-

nosťou spravujú a zastupujú sbor a spoločne všetky jeho väznejšie veci vybavujú. Práce spojené s administrovaním sboru koná kňaz.

§ 100.

Právne listiny, ktoré majú záväznú moc pre sbor, podpisujú a pečiatkou sboru opatria kňaz a dozorca.

a) *Kňaz.*

§ 101.

Kňaz je duchovným vodecom sboru a správcom kňazského úradu.

§ 102.

Povinnosti kňaza sú:

- a) zvestovať slovo Božie a prisluhovať svätosti, oboje podľa nezmeneného augšpurského vierovyznania a ostatných symbolických kníh našej cirkve, a vybavovať iné cirkevné výkony;
- b) navštevovať nemocných, chudobných a vôbec konáť povinnosti duchovného pastiera;
- c) konáť vnútornú missiu i sdružovaním mládeže a dospelých;
- d) dozerať na školy a starať sa o náboženské vzdelávanie mládeže;
- e) pestovať cirkevnú kázeň a i svojim vlastným životom byť výmluvným kazateľom evanjelia Kristovho;
- f) sociálne pôsobiť na osvetovom, zdravotníckom, blahobytnom a hospodárskom poli v duchu evanjelia Kristovho;
- g) konáť všetky práce kňazského úradu a podávať na výročnom konvente dôkladnú písomnú zprávu o duchovnom i hmotnom stave sboru. Zprávu túto v odpise má poslať i seniorovi;
- h) opatrovať cirkev, archív, matriky a kňazskú knižnicu;
- i) neprestajne sa vzdelávať.

Kňaz môže prijať pobočné zamestnanie len so súhlasom sborového presbyteria a s dovolením sen. predstavenstva, pri prípadnom koňčnom rozhodnutí dištr. predstavenstva.

§ 103.

Kňaza volí sbor doživotne.

§ 104.

Základný plat ev. a. v. kňaza má byť najmenej 4800 — (štyritisícosemsto) korún čsl. Do toho sa nepočítajú vekové, rodinné, dra-

hotné a iné pridavky, ako ani byt a zahrada. Na takéto sriadenie kňazských platov si nárokuje cirkva od štátu podporu. Tento základný plat je ustálený na dva roky, po dvoch rokoch určí minimálny plat generálny konvent.

§ 105.

Za kňaza môže byť vyvolený každý 24-ročný československý občan, ktorý skončil štúdia predpísane generálnym konventom, složil patričné zkúšky a bol riadne ordinovaný.

Príslušník cudzieho štátu môže byť volený len s privolením dištriktuálneho predstavenstva, keď výšspomenutým podmienkam vyhovuje a keď si zadováži československé štátne občianstvo.

§ 106.

Po smrti kňaza do pol roka patrí celý plat i s bytom jeho vdove, nezaopatreným deťom, prípadne jeho nevládnym a ním vydržiavným rodičom.

§ 107.

Ked' je kňaz dočasne k službe neschopný, môže alebo na naloženie seniora je povinný sveriť vykonávanie povinností kaplánovi. Ak na plat kaplánov sbor ničím neprispieva, povoláva ho s usrozumením presbyteria kňaz, ale ak na kaplána i sbor platí, volí ho sborový konvent.

§ 108.

Kaplán zastupuje kňaza podľa jeho úpravy.

§ 109.

Kde je viacej kňazov, ich vzájomný pomer a pomer k sboru upravuje štatút.

§ 110.

Ak by sa kňaz z akejkoľvek príčiny musel vzdialiť zo sboru na dlhšie než na týždeň, povinný je si žiadať súhlas od seniora, viac než na mesiac môže sa vzdialiť len s privolením sborového konventu. Ak by to konvent odoprel, s privolením biskupa. O svoje zaštúpenie povinný je kňaz sám sa postarať a zástupec svojho seniorovi oznámiť.

b) *Sborový dozorca.*

§ 111.

Za dozorca sboru môže byť vyvolený každý mravne bezúhonný ev. a. v. občan Československej republiky, od ktorého dá sa očakávať

horlivá práca a dôstojné zastupovanie sboru. Dozorca nemusí byť údom sboru, v ktorom je vyvolený.

§ 112.

Sborový dozorca príkladným kresťanským životom a svedomitým konaním povinností pracuje na rozkvete cirkve, menovite:

- a) stráži a ochraňuje práva, záujmy a majetok cirkve;
- b) háji práva a záujmy sborových úradníkov;
- c) dbá o to, aby cirkevné hospodárenie bolo správne, aby cirkevníci riadne platili daň a aby cirkevné budovy boli v dobrom stave a poriadku udržiavané;
- d) obzvláštnou povinnošťou dozorcu je starať sa o hmotné záujmy cirkevných vokatorálnych úradníkov, aby ich plat bol primearaný životným potrebám.

§ 113.

Hodnosť dozorca je čestná.

§ 114.

Dozorcu zastupuje námestný dozorca; keď takého niesie, kurátor.

c) Iní riadni úradníci.

§ 115.

Riadnymi úradníkmi sboru sú ešte: učitelia, kántori, právny zástupeca, zapisovateľ, kurátori, pokladník, účtovník; všetci sú bezprostredne cirkevnej vrchnosti podriadení a povinní sú všetky svoje zákonom a štatútami určené povinnosti svedomite konáť.

Sbor nie je povinný voliť všetkých v tomto paragrafe uvedených úradníkov a môže podľa miestnej potreby aj iné úradnícke miesta sriadiť. Ale všetko toto treba určiť miestnym štatútom.

§ 116.

Všetci sboroví úradníci skladajú predpisanú prísahu.

5. Seniorát.

§ 117.

Seniorát je sdruženie viac cirkevných sborov na spoločné pestovanie kresťanského života, na vzdelávanie, na spoločnú správu a udržiavanie poriadku.

§ 118.

Každý cirkevný sbor treba prideliť do niektorého seniorátu. Hranice seniorátu určuje, sbory do seniorátov prideluje a nové senioráty vo svojom obvode tvorí dištriktuálny konvent po vypočutí mienky patričných sborov a seniorátov.

§ 119.

Spravujúce orgány seniorátu sú: seniorálny konvent, seniorálne presbyterium a seniorálne predsedníctvo.

6. Seniorálny konvent.

§ 120.

Seniorálny konvent svolávajú senior a seniorálny dozorca, ktorí mu i predsedajú.

§ 121.

Seniorálny konvent treba svoláť každročne aspoň raz.

§ 122.

Údami seniorálneho konventu sú:

a) podľa úradu ako seniorálni úradníci: senior, konsenior, seniorálny dozorca a námestný dozorca, predsedovia seniorálnej podporovne, seniorálni zapisovatelia, seniorálny pokladník, seniorálny právny zástupca a ostatní údovia seniorálneho presbyteria;

b) podľa úradu ako sboroví a školskí zástupcovia: knázia a dozorcovia sborov a dvaja poslanci cirkevných škôl na území seniorátu;

c) volení zástupcovia sborov na území seniorátu (§ 88 c).

§ 123.

Seniorálny konvent:

a) rokuje o ročnej zpráve predsedníctva a seniorálneho presbyteria, o veciach sborov a seniorátu vynáša potrebné uzavretia;

b) bdie nad čistotou evanjelického učenia a stará sa o to, aby sa evanjelium Kristovo v školách a v chrámoch podľa symbolických kníh našej cirkve hlásalo;

c) stará sa o pestovanie nábožensko-mravného života, bdie nad prácou jednotlivých sborov, škôl, dobročinných ústavov, pečuje o to, aby sbory konaly svoje povinnosti k nemocným a chudobným;

d) rokuje o zprávach jednotlivých výborov a úradníkov, vybavuje predložené návrhy, odvolania, prosby a sťažnosti;

e) stará sa o zaokrytie potrieb seniorátu, dozerá na spravovanie majetku a pokladnice a patričným funkcionárom dáva alebo odopiera absolutorium;

f) volí mimo seniora, konseniora, seniorálneho dozorca a námestného dozorca všetkých úradníkov a údov seniorálneho presbyteria ako i údov iných prípadných výborov, seniorálneho samosudcu a seniorálnu súdnu stolicu;

g) rozhoduje vo veci kňazských, učiteľských a kántorských vokátorov;

h) schvaľuje sborové štatúty;

i) vysiela zástupcov na dištriktuálny konvent, a to tak, že seniorát počítajúci do 10 tisíc duší vysiela dvoch a na každých započatých ďalších 10 tisíc duší zase dvoch, polovicu z duchovných a polovicu zo svetských. Krem týchto riadnych zastupiteľov posielala v takom istom počte náhradných, ktorí majú len poradné právo na konvente, ale keby niektorý riadny zástupca nebol prítomný, zastupuje ho v porade prvý náhradník. Všetky trovy zástupcov na dištriktuálny konvent znáša seniorát;

j) rokuje a uzaviera v každej senioráte sa týkajúcej veci, ktorá nie je výslovne vymienaná innej vrchnosti.

§ 124.

Jedon exemplár uhodnovernenej zápisnice seniorálneho konventu z úradu odosiela sa každému sboru v senioráte, seniorálnemu učiteľskému spolku, dištriktuálnemu a generálnemu predsedníctvu, dištriktuálnemu a generálnemu archívu.

7. Seniorálne presbyterium.

§ 125.

Údami seniorálneho presbyteria sú: senior, konsenior, seniorálny dozorca, seniorálny pokladník, seniorálny právny zástupca a piati volení údovia (dvaja z duchovných, dvaja zo svetských a jedon cirkevný učiteľ).

§ 126.

Seniorálne presbyterium svoláva a predsedá mu predsedníctvo seniorálneho konventu.

§ 127.

Seniorálne presbyterium v mimoriadnych neodkladných prípadoch môže veci riešiť i bez zasadnutia, tak že predsedníctvo oznámi návrh údom písomne, načo oni tiež písomne

odovzdajú svoj hlas. Tieto hlasy v pôvodine odkladajú sa do seniorálneho archívu.

§ 128.

Seniorálne presbyterium:

a) pripravuje predlohy a podáva zprávy pred seniorálny konvent;

b) dozerá na pokladnicu, základiny a majetok seniorátu;

c) skúma a odobruje účty sborov a iných cirkevných ústavov seniorátu podriadených;

d) vyrovnáva spory v cirkvách a rozhoduje o námiestkach cirkevníkov proti vyrubeniu cirkevnej dane;

e) potvrzuje daňové kľúče, kúpu a predaj majetku, ako i pôžičky sborov;

f) dozerá na školy podriadené seniorátu a pečuje o to, aby nariadenia cirkevnej vrchnosti a štátne zákony, týkajúce sa školstva, boli zachovávané;

g) pri voľbe seniora, konseniora, seniorálneho dozorca a námestného dozorca urobí potrebné poriadky a oznámi sboru, do kedy a komu treba poslat hlasy (§ 55);

h) stará sa, aby dobročinnosť po sboroch bola živá a na to určí osobného referenta;

i) rozhoduje vo všetkých otázkach seniorátu, ktoré sú nie výslovne vymienené seniorálnemu konventu;

j) keď je neodvolateľná súrnosť, rozhoduje i vo veciach, ktoré patria pred seniorálny konvent, ale povinný je predložiť seniorálnemu konventu na dodatočné schválenie.

§ 129.

Seniorálne presbyterium zasadne prvý raz za osem dní po seniorálnom konvente, na ktorom bolo vyvolené a v tomto zasadnutí sa sriadi a podelí práca medzi údov podľa jednotlivých odborov. Toto podelenie oznámi senior sborom.

§ 130.

Seniorálne presbyterium zasedá toľko ráz, kol'ko ráz toho potreba vyžaduje, ale ročne aspoň raz.

8. Seniorálni úradníci.

a) Seniorálne predsedníctvo.

§ 131.

Predsedníctvom seniorátu je senior a seniorálny dozorca, ktorí rovným právom a

rovnou zodpovednosťou spravujú a zastupujú seniorát. Práce spojené s administrovaním seniorátu koná senior.

§ 132.

Seniora zastupuje konsenior, ak ho niet, seniorálny zapisovateľ duchovného stavu, seniorálneho dozorca zastupuje námestný dozorca, ak ho niet, seniorálny zapisovateľ svetského stavu.

§ 133.

O seniorálnom dozorcovi platia všetky ustanovenia o sborovom dozorecovi (§§ 111, 112, 113).

§ 134.

Senior a konsenior sú volení z kňazov patrčného seniorátu. Seniorovi patrí krem dochodu vo sbore osobitný seniorský honorár.

§ 135.

Senior vykonáva uzavretia seniorálneho konventu a presbyteria, bdie nad tým, aby sa cirkevné zákony plnili, preto sú sbory, školy, ústavy, ako i všetci úradníci v senioráte povinní všetky jeho nariadenia vykonávať, na všetky jeho dotazy odpovedať. Nedbalcov senior najprv napomenie, potom pokutuje poriadkovou pokutou do 100 kor. v prospech generálneho fondu.

§ 136.

Senior:

a) dozerá na účinkovanie sborov, na cirkevný život, na majetkové pomery, na školy a preto navštěvuje sbory;

b) dozerá na všetkých sborových a seniorálnych úradníkov;

c) obzvláštnu pozornosť venuje duchovným správcom, dbá o to, aby ich život zodpovedal Kristovmu evanjeliu a aby vo svojom vzdelávaní napredovali, pri čom presvedčí sa o konaní ich kňazskej práce; je zastancom práv a záujmov kňazov; je ich otcovským radeom, ale keď treba i prísnym sudeom;

d) vykonáva všetky posviacky vo sboroch okrem posvätenia chrámu;

e) koná všetko, čo záujem cirkve vyžaduje.

§ 137.

Tak senior, ako i seniorálny dozorca napomenú úradníkov, ktorí sa proti svojej povinnosti prehrešili.

Seniorálne predsedníctvo v prípadoch označených v § 312 i pred započatím súdneho po-kračovania, môže podriadených úradníkov z úradu vyzdvihnuť. Toto oznámi bezodkladne biskupovi a príslušnému súdu.

b) Iní seniorálny úradníci.

§ 138.

Riadni úradníci seniorátu sú ešte: seniorálni zapisovatelia, pokladník, kontrolor, archivár a právny zástupca. Seniorát môže štatútom stanoviť i iných riadnych alebo mimoriadnych úradníkov. Zo zapisovateľov má byť polovica duchovného a polovica svetského stavu.

§ 139.

Vyvolených úradníkov seniorátu uvádza do úradu seniorálny konvent, pred ktorým skladajú predpisany prísahu.

9. Dištrikt.

§ 140.

Dištrikt je sdruženie viacerých seniorátov na spoločné pestovanie kresťanského života, na vzdelávanie, na spoločnú správu a udržiavanie poriadku.

§ 141.

Zadeliť senioráty do dištriktov je výlučným právom synody.

§ 142.

Spravujúce orgány dištriktu sú: dištriktuálny konvent, dištriktuálne presbyterium a dištriktuálne predsedníctvo.

10. Dištriktuálny konvent.

§ 143.

Dištriktuálny konvent svolávajú a predsedajú mu biskup a dištriktuálny dozorca.

§ 144.

Dištriktuálny konvent treba svoláť každročne aspoň raz.

§ 145.

Údami dištriktuálneho konventu sú:

a) podľa úradu ako úradníci dištriktu: biskup, dištriktuálny dozorca, predsedovia dištriktuálnych podporovní, dištriktuálni zapisovatelia, dištriktuálny pokladník, dištriktuálny právny zástupca a volení údovia dištriktuálneho presbyteria;

b) podľa úradu ako zástupcovia seniorátov a škôl: všetci seniori a seniorálne dozorcovia, správcovia stredných škôl a dvaja vyslanci ľudových škôl dištriktu;

c) predseda kňazského dištr. spolku a predseda učiteľského dištr. spolku;

d) volení zástupcovia seniorátov (§ 123 i.).

§ 146.

Dištriktuálny konvent:

a) rokuje o ročnej zpráve biskupovej, zpráve dištriktuálneho presbyteria a o veciach dištriktu; vynáša potrebné uzavretia;

b) bdie nad čistotou evanjelického učenia, aby sa evanjelium Kristovo v školách a v chránoch podľa symbolických kníh našej cirkve hlásalo;

c) stará sa o pestovanie nábožensko-mravného života, o vyučovanie náboženstva v školách a odstraňuje prípadné neriady;

d) pečuje o diasporu a stará sa, aby naši veriaci i v diaspoze mohli byť účastní slova Božieho;

e) rokuje o zprávach jednotlivých výborov a úradníkov a vybavuje predložené návrhy, odvolania, prosby a sťažnosti;

f) stará sa o zaokrytie potrieb dištriktu, dozerá na spravovanie majetku a pokladnice a patričným funkcionárom dáva alebo odporiada absolvitorium;

g) volí mimo biskupa a dištriktuálneho dozorca všetkých úradníkov a údov dištriktuálneho presbyteria, údov iných prípadných výborov a dištriktuálnu súdnu stolicu;

h) volí 14 zástupcov na generálny konvent, polovicu z duchovných a polovicu zo svetských a práve toľko náhradníkov (§ 123 i.);

i) rozhoduje s konečnou platnosťou v otázkach kňazských, učiteľských a kántorských vokátorov;

j) konečným je rozhodnutie alebo uzavretie dištriktuálneho konventu v takých veciach, v ktorých sťažnosť alebo odvolanie bolo zadané proti pokračovaniu sborových orgánov, ak sa rozhodnutie alebo uzavretie dištriktu srovnáva s uzavretím alebo rozhodnutím seniorálneho konventu.

k) rokuje a uzaviera v každej dištriktu sa týkajúcej veci, ktorá je nie určená pre inú vrchnosť.

§ 147.

Po jednom exemplári uhodnoovernenej zápisnice dištriktuálneho konventu dostáva z úradu každý sbor, každý seniorát, každá stredná škola, seniorálne a dištriktuálne učiteľské spolky, predsedníctvo generálneho konventu, seniorálny dištriktuálny a generálny archív.

11. Dištriktuálne presbyterium.

§ 148.

Údami dištriktuálneho presbyteria sú: biskup, dištriktuálny dozorca, dištriktuálny pokladník, právny zástupca, siedmi volení údovia (traja duchovní, traja svetskí a jedon učiteľ).

§ 149.

Dištriktuálne presbyterium svoláva a predsedá mu predsedníctvo dištriktuálneho konventu (§ 143).

§ 150.

Dištriktuálne presbyterium môže riešiť veci i písomne, tak ako seniorálne presbyterium (§ 127).

§ 151.

Dištriktuálne presbyterium:

a) pripravuje predlohy a podáva zprávy pred dištriktuálny konvent;

b) dozerá na pokladnicu, na základiny a na majetok dištriktu vôbec;

c) skúma a schvaľuje účty seniorátov a iných cirkevných ústavov dištriktu bezprostredne podriadených;

d) vyrovňáva spory v seniorátoch vzniklé a rozhoduje o námietkach proti vyrúbeniu poplatkov do seniorálnej pokladnice;

e) dozerá na školy podriadené dištriktu, pečuje o to, aby nariadenia cirkevnej vrchnosti a štátne zákony o školstve boli zachovávané a stará sa o výučbu náboženstva na evanjelických školách;

f) schvaľuje vyrúbenie seniorálnej dane, kúpu a predaj majetku, ako i požičky seniorátov;

g) vykonáva uzavretia dištriktuálneho konventu;

h) pri voľbe biskupa a dištriktuálneho dozorca porobí poriadky ohľadom voľby a oznámi cirkvám, dokedy a komu majú poslať hlasy (§ 55);

i) rozhoduje o všetkých otázkach dištriktu, ktoré nie sú výslovne vymienené dištrikuálneho konventu;

j) keď je neodvolateľná súrnosť, rozhoduje i vo veciach, ktoré patria pred dištrikuálny konvent, ale povinný je ich predložiť dištrikuálnemu konventu na dodatočné schválenie.

§ 152.

Dištrikuálne presbyterium zasadne prvý raz za osem dní po dištrikuálnom konvente, na ktorom bolo vyvolené. V tomto zasadnutí sa sriadi a podelí prácu medzi údov podľa jednotlivých odborov. Toto podelenie biskup oznámi seniorátom.

§ 153.

Dištrikuálne presbyterium zasedá toľko ráz, kolko ráz treba, ale ročne aspoň raz.

12. Dištrikuálni úradníci.

a) Dištrikuálne predsedníctvo.

§ 154.

Predsedníctvom dištriktu je biskup a dištrikuálny dozorca, ktorý rovným právom a rovnou zodpovednosťou spravujú a zastupujú dištrikt. Práce spojené s administrovaním dištriktu koná biskup.

§ 155.

Biskupa zastupuje v úrade najstarší senior, dištrikuálneho dozorca v úrade najstarší seniorálny dozorca.

§ 156.

O dištrikuálnom dozorcovi platia všetky ustanovenia o sborovom dozorcovi (§§ 111, 112, 113).

§ 157.

Biskup je volený z kňazov patričného dištriktu.

§ 158.

Biskupa a dištrikuálneho dozorca volia sbory celého dištriktu.

§ 159.

Biskup vykonáva uzavretia dištrikuálneho konventu a presbyteria, bdie nad tým, aby sa cirkevné zákony plnili, preto sú sbory, senioráty, školy, ústavy, ako i všetci cirkevní úradníci povinní všetky jeho nariačenia vykonávať a na všetky jeho dotazy odpovedať. Nedbalcov biskup najprv napomenie, potom

pokutuje poriadkovou pokutou do 200 Kč v prospech generálneho fondu.

§ 160.

Biskup:

a) je hlavným vodcom duchovného života v dištrikte, dozerá na účinkovanie sborov, seniorátov a vôbec na všetky cirkevné ustanovenia v dištrikte. Od neho majú vychádzať rady a pokynutia o zveľadení nábožensko-mravného života, on odstraňuje neriady, upravuje na veriacich pastierske listy a navštěvuje sbory;

b) je bratom kňazov a preto nosí na srdci ich duchovné a hmotné záujmy, pečuje, aby sa kňazi vzdelávali, preto odporúča knihy a časopisy vhodné pre kňazské knižnice, s pozornosťou sleduje hlásanie slova Božieho a dáva i v tomto ohľade potrebné pokynutia a návody, vôbec pečuje, aby sbor kňazov bol sborom pravých služobníkov cirkve a uprimných nasledovníkov Ježiša Krista;

c) dozerá na cirkevných úradníkov;

d) vysviaca budúcich kňazov, stará sa o kňazský dorost a posviacia chrámy. Posviacku chrámu a vysviacanie budúcich kňazov môže výnimočne sveriť i seniorovi;

e) zastupuje dištrikt na vonok a stará sa, aby boli autonomné práva cirkve zachované;

f) pestuje styky s druhým dištriktom a biskupom;

g) koná všetko, čo je v záujme cirkve.

§ 161.

Biskup je kňazom sboru, ale na čas jeho biskupskej hodnosti dištrikuálny konvent vyvolí dištrikuálneho kňaza, ktorého platí dištrikt. Biskupovi prináleží celý vokátorom zabezpečený kňazský dôchodok v patričnom sbore a generálnym konventom určený biskupský plat.

§ 162.

Vyvoleného biskupa a dištrikuálneho dozorca slávnostne uvádzajú do úradu dištrikuálny konvent, na ktorom skladajú i predpísanú prísahu. O voľbe ten istý konvent uvedomí vládu, generálny konvent a bratský dištrikt.

b) Iní úradníci dištriktu.

§ 163.

Riadni úradníci dištriktu sú ešte: dištrikuálni zapisovatelia, pokladník, kontrolor,

archivár, biskupský tajomník a právny zástupeca. Krem tých dištrikt môže štatútom stanoviť i iných riadnych alebo mimoriadnych úradníkov. Zo zapisovateľov je polovica duchovného, polovica svetského stavu.

13. Generálna cirkev.

§ 164.

Generálna cirkev je sdruženie dištriktov na spoločné pestovanie kresťanského života, na vzdelenie, na spoločnú správu a udržiavanie poriadku.

§ 165.

Spravujúce orgány generálnej cirkeve sú: generálny konvent, generálne presbyterium a generálne predsedníctvo.

14. Generálny konvent.

§ 166.

Najvyššou spravujúcou vrchnosťou cirkeve ev. a. v. na Slovensku je generálny konvent. Proti jeho rozhodnutiu nict odvolania.

§ 167.

Generálny konvent svolávajú a predsedajú mu biskup generálnej cirkeve (generálny biskup) a generálny dozorca.

§ 168.

Údovia generálneho konventu sú:

a) podľa úradu ako úradníci generálnej cirkeve: gen. biskup a generálny dozorca, generálni zapisovatelia, generálny pokladník, právny zástupca generálnej cirkeve, správca generálneho penzijného ústavu, predsedovia generálnej podporovne a volení údovia generálneho presbyteria, ako i správcovia vysokých škôl;

b) podľa úradu ako zástupcovia dištriktov: predsedovia dištriktov, prípadne ich náhradníci a správcovia vysokých škôl;

c) predsedovia všeobecného kňazského a učiteľského spolku;

d) vyslanci dištriktov (§ 146 h); po jednom zástupcovi stredných, po dvoch zástupcoch ľudových škôl z každého dištriktu.

§ 169.

Generálny konvent:

a) rokuje o ročnej zpráve generálneho biskupa, generálneho presbyteria a o veciach generálnej cirkeve; vynáša potrebné uzavretia;

b) bdie nad čistotou evanjelického učenia, aby sa evanjelium Kristovo v chrámoch a v školách podľa symbolických kníh našej cirkve hľasalo;

c) stará sa o pestovanie nábožensko-mravného života a odstraňuje prípadné neriady;

d) bdie nad samosprávou a zákonnými právami cirkve;

e) koná všetko, aby bol pokoj medzi jednotlivými cirkvami štátu bez zadania práva našej cirkve;

f) rokuje o zprávach jednotlivých výborov a úradníkov a vybavuje predostreté návrhy, odvolania, prosby a sťažnosti;

g) pečuje o školstvo, rozhoduje o smluvách, ktoré chce užavierať jednotlivé školy so štátom a rozhoduje o odovzdaní cirkevnej školy štátu;

h) ustáľuje sriadenie výučby theologov a určuje spôsob zkúšok pre budúcich kňazov;

i) ustáľuje text prísahy pre jednotlivých úradníkov a hodnostárov cirkve;

j) stará sa o zaokrytie potrieb generálnej cirkeve, dozerá na spravovanie majetku a pokladnice a patričným funkcionárom dáva alebo odopiera absolutorium.

k) pečuje o generálny cirkevný fond;

l) dozerá na generálnu podporoveň a pečuje o to, aby bola dobročinnosť v cirkevi čím hojnějšia;

m) volí mimo generálneho biskupa a generálneho dozorca všetkých úradníkov generálnej cirkeve, výbory, generálne presbyterium a súdnu stolicu;

n) užaviera o svolaní synody (§ 185);

o) rokuje a užaviera v každej generálnej cirkeve sa týkajúcej veci, ktorá nie je vymienená inej vrchnosti.

§ 170.

Po jednom exemplári uhodnovernenej zápisnice generálneho konventu dostáva: vláda Československej republiky, dištrikty, seniarity, cirkevné sbory, stredné a vysoké školy a predsedovia všeobecného kňazského a učiteľského spolku.

15. Generálne presbyterium.

§ 171.

Údami generálneho presbyteria sú: generálny biskup a generálny dozorca, biskupi,

dištriktuálni dozorcovia, právny zástupca generálnej cirkve, generálny pokladník a deviati volení údovia (štyria duchovní, štyria svetskí a jedon učiteľ).

§ 172.

Generálne presbyterium svoláva a predsedá mu predsedníctvo generálneho konventu (§ 167).

§ 173.

Generálne presbyterium môže riešiť záležitosti i písomne tak ako seniorálne presbyterium (§ 127).

§ 174.

Generálne presbyterium:

- a) pripravuje predlohy a podáva zprávy pred generálny konvent;
- b) dozerá na pokladnicu, na základiny a na majetok generálnej cirkve;
- c) skúma a schvaľuje účty dištriktov a iných cirkevných ústavov generálnej cirkvi podriadených;
- d) vyrovnáva spory v dištriktoch vzniklé a rozhoduje o námietkach proti vyrúbeniu poplatkov do dištriktuálnej a generálnej pokladnice;
- e) dozerá na cirkevné školy a pečuje o knihy pre ne;
- f) pečuje o výučbu náboženstva na neevangelických školách;
- g) schvaľuje vyrúbenie dištriktuálnej dane, kúpu a predaj majetku ako i pôžitky dištriktov;
- h) vykonáva uzavretia generálneho konventu;
- i) svoláva synodu na základe uzavretia generálneho konventu a pripravuje návrhy zákonov (§ 169 n.);
- j) pri voľbe generálneho biskupa a generálneho dozorca a poslancov do synody porobi poriadky (§ 55);
- k) rozhoduje o všetkých otázkach generálnej cirkve, ktoré nie sú výslovne vymienené generálnemu konventu;
- l) keď je neodvolateľná súrnosť, rozhoduje i vo veciach, ktoré patria pred generálny konvent, ale povinné je predložiť ich generálnemu konventu na dodatočné schválenie.

§ 175.

Generálne presbyterium zasadne prvý raz za osem dní po generálnom konvente, na ktorom

bolo vyvolené. V tomto zasadnutí sa sriadi, podelí prácu medzi údov dľa jednotlivých odborov. Toto podelenie predsedníctvo oznamí dištriktom a seniorátom.

16. Úradníci generálnej cirkve.

a) Generálne predsedníctvo.

§ 176.

Predsedníctvom generálnej cirkve je: generálny biskup a generálny dozorca, ktorí rovným právom a rovnou zodpovednosťou spravujú a zastupujú generálnu cirkev. Práce spojené s administrovaním generálnej cirkve koná gen. biskup.

§ 177.

Generálneho biskupa zastupuje v úrade starší biskup, generálneho dozorca v úrade starší dištriktuálny dozorca.

§ 178.

Najhlavnejšou povinnosťou generálneho predsedníctva je zastupovať celú cirkev ev. a. v. na Slovensku na vonok, voči štátu a iným cirkvám.

§ 179.

Generálneho biskupa a generálneho dozorca volia sbory gen. cirkve.

§ 180.

O povinnostiach generálneho dozorca platia všetky ustanovenia o sborovom dozorcovi (§§ 111, 112, 113).

Jeho zvláštnou povinnosťou je: dôstojne zastupovať celú cirkev ev. a. v. na Slovensku, hájiť jej práva a jej samosprávu. Iné povinnosti a činnosť určí mu podrobnejšie generálny konvent v statúte.

§ 181.

Generálneho biskupa volia sbory kňazov cirkev ev. a. v. na Slovensku.

Generálny biskup koná v generálnej cirkvi povinnosti prvého duchovného pastiera bez narušenia práv ostatných biskupov. K jeho právam a povinnostiam patrí najmä svolávať biskupov na porady vo všetkých dôležitejších otázkach náboženského a cirkevného života. Iné povinnosti a činnosť stanoví mu podrobnejšie generálny konvent štatútom.

§ 182.

Dokiaľ generálneho biskupa niet, za ten čas koná jeho povinnosti v úrade starší biskup. O zaplnení hodnosti generálneho biskupa rozhoduje generálny konvent, ktorý sa stará i o jeho plat.

b) Iní úradníci generálnej cirkve.

§ 183.

Riadni úradníci generálnej cirkve sú: generálni zapisovatelia, pokladník, kontrolor, archivár, právny zástupca a správca generálneho penzijného ústavu. Krem týchto môže generálny konvent štatútom stanoviť i iných riadnych alebo mimoriadnych úradníkov. Zo zapisovateľov má byť polovica duchovného a polovica svetského stavu.

V. ČIÄSTKA.

Zákonodárstvo a synoda.

§ 184.

Synoda je zákonodárnym sborom cirkve ev. a. v. na Slovensku.

§ 185.

Synodu svoláva generálny konvent podľa potreby (§ 169 n, § 174 i) s privolením toho orgánu štátnej moci Československej republiky, ktorému prislúcha podľa ústavnej listiny najvyšší dozor (ius supremae inspectionis).

§ 186.

Údovia synody sú:

a) podľa úradu: biskupi, generálny dozorca, dištriktuálni dozorcovia a predsedovia všeobecnej podporovne;

b) volení vyslanci seniorátov, a to na každých započiatých dvadsaťtisíc (20.000) duší dvaja poslanci. Poslancov treba voliť tak, aby duchovní a svetskí boli v rovnom počte (§§ 54, 59);

c) zástupca theologickej akademie profesorským sborom z vlastného lona vyvolený (§ 64), dvaja zástupcovia stredných škôl, po jednom z každého dištriktu (§ 62 b), štyria zástupcovia ľudových škôl, po dvoch z každého dištriktu (§ 62 b).

Údov synody povoláva do synody generálne predstavenstvo.

§ 187.

Mandát údov platí na čas trvania synody, ale najviac na tri roky.

§ 188.

Zasadnutie synody sa otvára slávnostnými službami Božími, po nich sa pristúpi k sriadiu-júcemu zasadnutiu, ktoré otvoria dvaja najstarší podľa veku údovia synody, jedon z duchovného a druhý svetského stavu. Zápisnieu píšu štyria dľa veku najmladší údovia synody, dvaja z duchovných a dvaja zo svetských.

Zapisovatelia podľa veku posbierajú od údov synody poverujúce listiny a synoda vyvolí verifikačný výbor, ktorí listiny preskúma.

Poverujúce listiny verifikačného výboru preskúmajú údovia synody podľa úradu, a keď sú v poriadku, vyzdvihne zasadnutie, kym verifikačný výbor preskúma poverujúce listiny ostatných členov.

§ 189.

Predsedníctvo otvorí zasadnutie, keď verifikačný výbor zistil, že sú aspoň dve tretiny mandátov verifikované, oznámi výsledok verifikačného pokračovania a dá prečítať soznam verifikačných údov, nariadi voľby funkcionárov, a to:

- a) dvoch predsedov, jedného z duchovného a druhého zo svetského stavu;
- b) štyroch podpredsedov, dvoch duchovných a dvoch svetských;
- c) šiestich zapisovateľov, troch z duchovných a troch zo svetského stavu;
- d) hospodára a jeho námestníka.

Volí sa hlasovacími lístkami (§ 43 c).

§ 190.

Vyvolené predsedníctvo a zapisovatelia zaujmú miesta a predsedníctvo vyhlásí synodu za sriadenú.

§ 191.

Synoda určí si rokovací poriadok, ktorý má ráz zákona a nemôže byť v tejto synode zmenený.

§ 192.

Synoda volí podľa potreby výbory pripraviť predmety rokovania.

Zasadnutia týchto výborov sú nie verejné, ale údovia synody môžu byť na nich prítomní.

§ 193.

O postupe ďalšieho rokovania a o svolávaní ďalších zasadnutí rozhoduje na návrh predsedníctva sama synoda.

Ked' synoda skončila svoju prácu, vyhlási sa za skončenú a predsedníctvo ju zaklúči.

Synodálne tropy zackryje generálna cirkev tym spôsobom, že vyrúbi na jednotlivé cirkevné sbory daň v pomere počtu duší podľa posledného sčítania ľudu.

VI. ČIASTKA.

Školstvo a výchova mládeže.

1. Všeobecné ustanovenia.

§ 194.

Cirkev ev. a. v. na Slovensku, odvolávajúc sa na XXVI. zákonný článok z roku 1790—1791 a na svoje neodtajiteľné zásluhy o národ slovenský, nadobudnuté vydržiavaním cirkevných škôl velikými obeťami v minulosti, a s druhnej strany verná tradíciám svojej minulosti a vedomá i dnes veľkého významu školstva podľa slov velikého reformátora: „cirkev udržuje školy a školy udržujú cirkev“ — podržuje aj zákonité právo zakladať, udržovať nižšie i vyššie školy a dozerať na ne, pri čom podrobuje ich i štátному dozoru na zvážajšie poriadky, na úroveň vzdelávania a na vernosť k štátu.

§ 195.

Náboženstvo je povinným predmetom pre všetkých žiakov našich škôl.

Práve tak trvá cirkev na vyučovaní náboženstva ako povinného predmetu, i na všetkých iných neevanjelických (ľudových, občianskych, stredných a odborných) školách, a to všetkých triedach.

§ 196.

Osnovu a učivo náboženské pre všetky školy evanjelické a pre ev. žiactvo na neevanjelických školách určí generálny konvent.

§ 197.

Vyučovaciu reč určuje udržovateľ školy, pri ľudových školách so schválením seniorátu, pri občianskych a stredných školách so schválením dištriktu.

Náboženstvu treba vyučovať dietky v reči materinskej.

§ 198.

Každé cirkevné teleso, ktoré vydržiava školy, spravuje ich podľa právoplatných ustanovení cirkevných a štátnych vrchností svojimi predstavenými správcami škôl a vyvolenými školskými výbormi.

Ked' viac telies vydržiava školu, ich vzájomný pomer ustáli osobitný štatút.

§ 199.

Orgány štátnej školskej správy môžu sa stýkať s ev. cirkevnými školami len prostredníctvom prvostupňovej cirkevnej vrchnosti patričnej školy.

§ 200.

Ak by ktorékoľvek cirkevné teleso nemohlo udržať školu a platiť učebné sily primerane ich stavu, môžu — s vedomím a svolením vyšších cirkevných vrchností — žiadať štátnu podporu na udržiavanie školy a na plat učiteľský alebo s povolením generálneho konventu odovzdať školu štátu pri úplnom zabezpečení náboženskej výchovy, záujmov cirkevného sboru a pri zabezpečení ďalšej existencie učebných sôl patričných škôl a pri výslovnom vymienení toho, že celý školský majetok ostáva i naďalej bez tarchy vlastníctvom bývalého udržovateľa školy.

§ 201.

Ak by všetky cirkevné školy boli zoštátenené, cirkevné sbory majú právo podržať si akýkoľvek cirkevno-školský majetok a dôchodok a budú povinné starať sa o náboženskú výchovu, ako aj o kántorsko-organistskú službu.

§ 202.

Právom i povinnosťou vyšších cirkevných vrchností je starať sa o hmotné a duchovné prostriedky potrebné na vyučovanie, na vzdelávanie školskej i staršej mládeže a zodpovedajúce cirkevným a štátnym požiadavkám; tomuto cieľu majú slúžiť i školské knižnice, ako nevyhnutná požiadavka každého druhu a stupňa školy.

§ 203.

Učitelia ľudových a občianskych škôl ako aj učebné sily na všetkých stredných a vyšších školách povinní sú dokázať svoju spôsobilosť, cirkevnú príslušnosť a štátne občianstvo. Za správcov môžu sa voliť len definitívne učebné sily.

Učebné silv, prišlé z iných štátov, môžu sa voliť len vtedy, keď sú prijaté do sväzku štátneho alebo dostenú povolenie učiť od príslušnej cirkevnej vrchnosti a od vlády.

Od všetkých učebných sôl vyžaduje sa: kresťansko-evanjelické smýšľanie a mravný kresťanský život.

§ 204.

Učitelia cirkevných materských, ľudových, občianskych a stredných škôl, ako aj profesori vysokých škôl, volia sa doživotne a majú mať plat zodpovedajúci učebným silám štátnych škôl.

§ 205.

Cirkev ev. a. v. na Slovensku vydržiava nasledovné školy: 1. materské, 2. ľudové, 3. občianske, 4. stredné, 5. odborné, 6. vysoké školy.

2. Materské školy.

§ 206.

Materské školy udržiavajú sa zvlášte tam, kde sú rodičia zamestnaní domácou alebo vonkajšou prácou, takže nemôžu sa staráť o výchovu dieťok alebo sú toho ani nie schopní.

Návšteva začína sa 3. rokom dieťaťa.

3. Ľudové a občianske školy.

§ 207.

Ľudové a občianske školy vychovávajú mládež za dobrých ev. kresťanov a za užitočných štátnych občanov.

§ 208.

Správcu školy, ktorý je vždy učiteľ (učiteľka) ako aj učiteľa alebo učiteľku volí udržovateľ školy.

O voliteľnosti a o voľbe učiteľskej platia ustanovenia v §§ 51 a 53.

§ 209.

Ked' učiteľ alebo učiteľka nemajú svedectva dospelosti z ev. prípravovne, žiada sa od nich zkúška z náboženských predmetov, alebo kde je učiteľská stanica spojená s kántorstvom, i zo spevu a organovania. Zkúšku skladajú pred príslušným dištriktuálnym poverenictvom.

§ 210.

Učiteľom náboženstva na ľudových a občianskych školách môže byť kňaz, kaplán, učiteľ náboženstva pre stredné školy alebo učiteľ ľudových a občianskych škôl, ktorý složil zkúšku spôsobilosti vyučovať náboženstvu, predpisanú generálnym konventom.

§ 211.

Po smrti učiteľovej a kántorovej za pol roka patrí celý plat i s bytom vdove, nezaopatreným deťom, prípadne nevládnym a ním vydržiavaným rodičom.

§ 212.

Na ľudové školy dozerá seniorát, na občianske dištrikt. Dozor vykonávajú predstavenstvami a konventmi.

4. Stredné školy.

§ 213.

Cirkev stará sa i o vyššiu výučbu mládeže na stredných školách. K stredným školám patria: gymnázia, reálne gymnázia, reálky, dievčenské lyceá, učiteľské ústavy a odborné školy.

Povinnosťou stredných škôl je vychovávať mládež v duchu evanjelickom na stupeň všeobecnej vzdelanosti a pripravovať ju k vyšej výučbe.

§ 214.

Učiteľské ústavy vychovávajú vzdelaných, mravných, cirkvi a vlasti verných učiteľov.

Za poslucháčov učiteľských ústavov môžu sa prijať len žiaci, ktorí skončili štvrtú triedu strednej školy alebo občianskej školy.

§ 215.

Riadnym učiteľom náboženstva na stredných školách môže byť vysvätený kňaz (kaplán) alebo kto složil osobitnú zkúšku spôsobilosti vyučovať náboženstvu na stredných školách.

Svedectvo kňazskej zkúšky je i svedectvom spôsobilosti vyučovať náboženstvu na stredných školách.

Učitelia náboženstva sú vo všetkom rovнопrávní s ostatnými odbornými učiteľmi.

§ 216.

Učitelia stredných škôl volia sa dľa školských štatútov patričných ústavov; vyvolenie cirkevných učiteľov oznamuje sa vyšej cirkevnej vrchnosti na potvrdenie a vláde na vzatie v známosť; na cirkevných školách účinkujúci štátni učitelia volia sa podľa smlúv medzi štátom a medzi patričným ústavom.

§ 217.

Právo dozoru na stredné školy majú dištrikty a vykonávajú ho predstavenstvami a osobitnými výbormi.

§ 218.

Na zkúškach dospelosti predsedá biskup alebo jeho povereník.

5. Theol. vysoká škola.

§ 219.

Budúci kňazi, katecheti a theologickí profesoři vychovávajú sa na theol. vysokej škole.

Za poslucháčov môžu sa prijať len žiaci, ktorí sa preukážu svedectvom dospelosti z niektornej strednej školy Československej republiky. Ak nemajú známky z gréčtiny alebo z latinčiny, povinní sú ju opatriť alebo složiť prijímaciu zkúšku.

Či sa môžu prijať za poslucháčov aj cudzozemci, rozhoduje akademický výbor.

§ 220.

Theologická mládež má sa vychovávať v pravovernom evanjelickom duchu, pri šetrení základnej zásady theol. vysokej školy: svobody učenia.

§ 221.

Theol. profesorov volí generálny konvent.

§ 222.

Na theol. vysokú školu dozerajú biskupi a akademický výbor.

6. Rozličné ustanovenia.

§ 223.

Stredné školy a theol. vysoká škola majú osobitné štatúty o výučbe a o zkúškach, o právach a o povinnostach profesorov i poslucháčov, o ich vzájomnom pomere, ako aj o ich pomere k vrchnosti.

§ 224.

Učitelia, katecheti a profesori akýchkoľvek evanjelických škôl disciplinárne podliehajú cirkevným vrchnostiam a súdom.

§ 225.

Ked' niektorá stredná škola bola soštát-nená alebo by prestala, všetok — pohnutelný i nepohnutelný majetok — môže sa upotrebiť výlučne na výchovu mládeže evanjelickej. O tomto bývalý udržovateľ školy vypracuje podrobný štatút. Bezprostredný dozor na spravovanie majetku prináleží dištriktu.

7. Náboženská výchova na neevangelických školách.

§ 226.

Povinnosťou cirkve je staráť sa o náboženskú výchovu mládeže i na všetkých neevangelických školách.

§ 227.

O náboženskú výchovu na ľudových a občianskych školách povinný je staráť sa patričný cirkevný sbor.

Ak sa cirkevný sbor nevládze staráť o výučbu náboženstva na občianskych školách, má nárok na podporu dištriktu, ale len vtedy, keď vydržiava cirkevnú ľudovú školu.

§ 228.

Na náboženskú výchovu na ľudových a občianskych školách dozerá seniorát, prípadne dištrikt a dozerá na ňu tak, ako na ev. školách (§ 212).

§ 229.

O náboženskú výchovu na stredných a odborných školách povinný je staráť sa dištrikt a dozerá na ňu tak, ako na ev. školách (§ 217).

§ 230.

O učiteľoch náboženstva platia ustanovenia o učiteľoch náboženstva na ev. školách (§§ 210, 215).

§ 231.

Učiteľov náboženstva na štátnych školách platí štát podľa platných predpisov.

§ 232.

Kde by štát podľa platných predpisov neboli povinný honorovať alebo udržovať neevangelickej školy z akýchkoľvek príčin nehonoroval by učiteľov náboženstva, povinná je postarať sa o to príslušná cirkevná vrchnosť.

§ 233.

Učitelia náboženstva i na neevangelických školách cirkevno-disciplinárne podliehajú cirkevným vrchnostiam a súdom.

§ 234.

Na zkúškach spôsobilosti učiteľskej má byť zastúpená aj cirkev ev. a. v. svojimi zástupcami, menovanými ministrom školstva a národnej osvety na návrh dištriktuálneho predsedníctva.

8. Náboženská výchova mládeže mimo školy.

§ 235.

Cirkev ev. a. v. na Slovensku má právo a povinnosť pôsobiť na výchovu ev. mládeže i mimo školy (zakladaním internátov, hmotným podporovaním mládeže, primeraným náboženským časopisom, osobnými stykmi, večierkami atď.). Podrobnejší spôsob tohto pôsobenia ustáli generálny konvent osobitným štatútom.

§ 236.

Za najväčšej prostriedok náboženskej výchovy mládeže pokladá cirkev konfirmáciu. Prípravná výučba ku konfirmácii deje sa po dva roky. Konfirmovaní môžu byť najskorej v poslednom roku povinnej návštevy školy. Podrobnejšiu úpravu dá generálny konvent.

VII. ČIASTKA.

Cirkevné hospodárenie.

1. Všeobecné ustanovenia.

§ 237.

Cirkevný sbor, seniorát, dištrikt a generálna cirkev ev. a. v. svobodne nakladá so svojim majetkom v medziach cirkevných a štátnych zákonov a podľa pravidiel ustanovených generálnou cirkvou.

§ 238.

Dozor nad hospodárením cirkevným vykonáva priamo nadriadená cirkevná vrchnosť.

§ 239.

Za škodu, vzniklú z neverného a nedbalého manipulovania a dozoru, zodpovední sú neverní a nedbalí manipulanti a dozeratelia, ktorí sú povinní škodu nahradí.

Majetkové hodnoty treba zabezpečiť v páde potreby aj okamžitým odňatím práva manipulácie.

§ 240.

Každé cirkevné teleso povinné je svoj majetok držať v evidencii v inventáre podrobne sostavenom, ktorý podľa potreby sa doplní alebo zmení.

Do inventáru zapisujú sa dlžoby a iné čarchy, ktoré obťažujú cirkevný majetok. Ročité potreby a ich zaokrytie presbyterium sostavuje v riadnom rozpočte.

O všetkých príjmoch a výdavkoch treba písanie pokladničnú knihu, do ktorej zapisujú sa príjmy a výdavky hned' v ten deň, keď boli prijaté alebo vydané.

Pokladničný denník zatvorí sa koncom kalendárneho roku. Na základe tohto denníka sostavujú sa každoročne záverečné účty a pričystajú sa aj s prílohami na preskúmanie.

Výkaz cirkevného majetku sostavuje sa každoročne v súvahe, v ktorej vykázané sú požiadavky a podlžnosti, porovnanie aktívneho a pasívneho majetku a porovnanie čistého majetku s jeho minuloročným stavom.

§ 241.

Pod správu cirkve prislúchajúce:

a) Budovy, ktoré sú majetkom cirkve, treba udržiavať stále v dobrom stave a spolu s vnútorným zariadením poistiť proti ohňu v skutočnej a úplnej hodnote.

b) Pozemky treba chrániť pred každou škodou, medzami opatríť, v pozemkových knihách správne na majiteľa zapísanie a ktoré sú v úžitku kňazov, učiteľov, riadne ohradiť. Jestli sú pozemky v prenájme, nech je bedlive postarané o to, aby ich výnosnosť bola zabezpečená a napomáhaná.

c) Základiny a istiny treba uložiť len v ústavoch úplnú bezpečnosť poskytujúcich, podľa možnosti treba ich vynaložiť na zakúpenie pozemkov alebo takých cenných papierov, ktorých pupilárna (sirotčia) bezpečnosť je štátno-vrchnosť. zaistená, ba môžu byť aj vypožičané na nepohnuteľnosti pupilárnu bezpečnosť poskytujúce (pri hypotekárnom zabezpečení). Výnimco možu byť cirkevné peniaze umiestnené aj u cirkví (ale len evanjelických) i bez hypotekárneho zabezpečenia, avšak len s prívolením priamo nadriadenej cirkevnej vrchnosti a u takých cirkevných sborov, ktoré poskytujú dostatočnú zabezpečku.

d) Cirkevné matriky, listiny, dokumenty, archívy, posviatné nádoby treba osobitne v skriniach k tomu určených opatrosť a od ohňa a inej škody chrániť; treba o nich sostaviť soznam (inventár) vo dvoch exemplároch, jedon pre domáci archív, druhý pre dozerajúcu cirkevnú vrchnosť.

§ 242.

Základiny opatrujú sa podľa vôle zakladateľov; ak by bola neurčitá, spôsobom všetku pochybnosť vytvárajúcim neprejavene, alebo ak by zmenené pomery nedovolili uplatniť

vôlu zakladateľa, vtedy po vypočutí mienky opatrovateľa základiny bezprostredne vyššia cirkevná vrchnosť určí, na aký cieľ vynaloží sa dôchodok základiny, ale tak, aby to podľa možnosti zodpovedalo pravdepodobnému pôvodnému úmyslu zakladateľa. Platnosť tohto ustanovenia prestáva, keď pôvodná vôle zakladateľa môže sa uskutočniť.

Za manipulovanie základiny môže si sbor manipuláciou poverený stiahnuť mierny poplatok (najviac 6 proc. čistého dôchodku), keď mu to nebráni vôle zakladateľa alebo ustanovenie vyššej vrchnosti. Na riadnom konvente podáva sa každoročne zovrubná zpráva o stave základín, číslicami vykázaný stav majetku i dôchodku, ako aj to, či dôchodok základiny bol na určený cieľ vynaložený. Preto základiny účtujú sa osobitne, oddelenie od iného cirkevného majetku.

§ 243.

Cirkevný majetok nesmie byť prenesený vlastníckym právom na iného majiteľa, odčudzený bez privolenia vyššej cirkevnej vrchnosti. Cirkevný majetok zostane vlastníctvom cirkve i vtedy, keby ústavy a ciele, ktorým slúži a na ktoré jeho dôchodok býva vynakladaný, dostaly sa pod právomoc iného činiteľa. Majetok i jeho dôchodok vynakladá sa jedine a výlučne na dobro cirkve ev. a. v.

§ 244.

Každý evanjelik a. v. povinný je prispievať na potreby a znášať bremená toho cirkevného sboru, v obvode ktorého stále býva, jestli je práceschopný a doplnil 24. rok svojho veku.

I práceschopný a nižie 24-ročný úd cirkve povinný je prispievať na potreby svojho sboru, keď má majetok.

§ 245.

Cirkevný sbor povinný je vyberať patričnosti svojich úradníkov skrze kurátorov k tomu povolaných, odovzdávať im ich v ustálenej miere, jakosti a dobe; na obývanie určené staviská, do úžitku dané pozemky v dobrom stave udržiavať, na ne pripadajúce dane a poplatky znášať a zaokrývať všetky trovy, ktoré sa vyskytnú pri vykonávaní ustanovenia v § 251 obsaženého.

§ 246.

Ustanovenie, ktorým by sa vokátorm zabezpečené patričnosti kňaza alebo učiteľa umenšily, je bez privolenia príslušného senio-

rálneho presbyteria neplatné aj vtedy, keď by na to interesovaný kňaz alebo učiteľ dobrovoľne pristal.

2. Hospodárenie cirkevného sboru.

§ 247.

Každý cirkevný sbor (matkocirkev, dcéro-cirkev) sostavuje podrobny inventár o hodnotách svojho vlastného alebo jemu k manipulovaniu svereného majetku.

Inventár sostavuje presbyterium vo dvoch pôvodných exemplároch, a keď ich sborový konvent uhodnoverní, oba exempláre predloží na schválenie, prípadne na opravenie seniorálnemu presbyteriu, a keď je vec náhla, seniorovi.

Seniorálne presbyterium po schválení vráti jedon exemplár patričnému sboru, druhý exemplár uloží do seniorálneho archívum.

§ 248.

Medzičasné premeny v inventáre naznačí do domáceho exemplára po konventuálnom ustálení pri výročnom účtovaní cirkevné predstavenstvo a súčasne ich oznámi aj seniorálnemu presbyteriu, ktoré ich naznačí do exemplára v seniorálnom archíve.

§ 249.

Ročné potreby sboru a ich zaokrytie vykazujú sa v rozpočte, ktorý sostavuje presbyterium a právoplatne ustáli konvent.

§ 250.

Potreby v rozpočte sú: riadne a mimoriadne, o ktorých zaokrytie sa stará cirkevný sbor. Krytie je v prvom rade zvyšok z minulého roku, potom príjmy z movitých a nemovitých hodnôt inventárnych a z iných ročných cirkevných dôchodkov.

§ 251.

Riadné potreby sú, ktoré cirkevný sbor zaokrýva každý rok bezpodmienečne, a to:

a) platy úradníkov a sluhov, zabezpečené vokátorm alebo právoplatným uzavretím konventu,

b) výdavky na poistenie stavísk proti ohňu, na ich udržiavanie, na opatrovanie nepohnutelností, na obrábanie pozemkov atď.,

c) štátne, obecné dane, poplatkový ekvivalent a iné verejné bremena,

d) všetky cirkevnosprávne (administratívne) tropy, seniorálne, dištriktuálne, generálne a synodálne poplatky a cirkevnou vrchnosťou ustálené príspevky na udržiavanie cirkevných ústavov a ustanovizní,

e) výdavky na vystrojenie chrámu, fary, školy, konventuálnej siene atď.,

f) úroky od pôžičiek,

g) aspoň jedno procento riadnych bežných výdavkov (body a—e) na cirkevnú knižnicu a aspoň dve procentá na nepredvídané potreby a dobročinné ciele.

§ 252.

Mimoriadne potreby sú, ktoré len raz na vždy alebo len na niekoľko rokov vyžadujú zaokrytie, ako na pr. splácanie dlhu, úzitočné investície, sbieranie istín, nadobývanie nemovitostí, ďalej okrem riadnych ročných príspevkov vyrúbené na cirkev mimoriadne cirkevné bremená.

§ 253.

Riadne potreby zaokrývajú sa:

- a) zvyškom z minulého roku,
- b) dôchodkom cirkevného majetku,
- c) dobrovoľnými príspevkami cirkevníkov,
- d) cirkevnou daňou,
- e) inými príjmami sboru.

§ 254.

Na zaokrytie riadnych potrieb môže sa použiť len dôchodok cirkevného majetku (kapitál nie).

Aj mimoriadne potreby môžu sa povolením seniorálnej vrchnosti len vtedy kryť z kapitálu, keď sa týmto len podoba majetku mení, ale hodnota jeho neklesá.

§ 255.

Ked' ani riadne ani mimoriadne príspevky nastačia na zaokrytie potrieb, chybajúca čiastka kryje sa cirkevnou daňou.

§ 256.

Cirkevná daň je osobná a majetková.

§ 257.

Osobnú daň platí každý 24-ročný, práceschopný cirkevník (cirkevníčka) a samostatný aj pred 24. rokom (§ 44). Výška osobnej dane ustáľuje sa pomerne podľa zárobku, spoločenského postavenia a majetkového stavu cirkevníka.

Práceschopná a bezmajetná údovia cirkev nemôžu byť nútení platiť osobný poplatok, ani práceschopní v tej cirkevi, v ktorej stále nebývajú, ak v stáлом bydlisku svojom riadne platia osobné poplatky.

§ 258.

Ked' osobná daň nezaokryje potreby cirkev, údovia môžu byť odané aj majetkovou daňou, ktorá vyrúbuje sa podľa priamej štátnej dane z predchádzajúceho roku. Vtedy je každý úd povinný prispievať na zaokrytie potrieb toho sboru, v ktorom je obydený, cirkevnou daňou z majetku, ktoréj procento v pomerne riadnej štátnej dani naňho vyrúbenej ustáli konvent, majúc na zreteli, že:

a) ten istý predmet dane môže byť základom odanenia len v jednom cirkevnom sbone,

b) údovia, ktorí stále bývajú v obvode sboru, v ktorom sú priamou štátnej daňou obťažení, budú platiť procento cirkevnej dane podľa celej sumy na nich vyrúbenej štátnej priamej dane,

c) údovia, nebývajúci v obvode cirkevného sboru, v ktorom sú štátnej daňou obťažení, ak je ich bydlisko diasporou, platia cirkevnú daň len podľa jednej štvrtiny ($\frac{1}{4}$) na nich vyrúbenej sumy štátnej dane; ak je však matkocirkvou alebo dcérocirkvou, platia svoju cirkevnú daň podľa polovice na nich vyrúbenej štátnej priamej dane.

§ 259.

V miešanom manželstve žijúci cirkevníci platia okrem osobnej dane majetkovú daň len od svojej vlastnej priamej štátnej dane; ak by sa toho nedalo zistiť, platia majetkovú daň od polovice celej priamej štátnej dane.

§ 260.

Pomer medzi osobnou a majetkovou daňou, ako aj poplatkový klúč cirkevnej dane, určujú si samé cirkevné sbytory so schválením seniorálneho presbyteria.

§ 261.

Poplatky v prírodných vyrúbajú sa podľa §§ 255 a 258. Tieto poplatky a ručné i vozové práce môžu sa zameniť peniazmi podľa spoločnej dohody medzi sborovým presbyteriúmom a medzi úradníkom sborovým. Tá dohoda je platná len na jeden rok a závisí od schválenia seniorálneho presbyteria.

§ 262.

Cirkevnú daň a ostatné poplatky rozvrhuje presbyterium. Rozvrh schvaľuje sborový konvent. Proti rozvrhu možno sa za 15 dní po konvente bez odkladného účinku (extra dominum) odvolať na seniorálne presbyterium, ktoré rieši vec právoplatne.

Údom, bývajúcim mimo obvodu sboru, oznamuje sa daň na nich vyrúbená písomne.

§ 263.

Cirkevnú daň a ostatné poplatky vyberajú cirkevní kurátori alebo cirkevným sborom k tomu ustanovení sberatelia.

Cirkevný úradník nesmie svoj plat bezprostredne od údov sboru vyberať.

§ 264.

Kto si cirkevnú daň a ostatné poplatky nezaplatí a služobnosti na určený čas nevykoná, na zaplatenie znova sa vyzve a keď ani do určeného času nezaplatí, predsedníctvo sborové požiada o exekúciu príslušnú občiansku vrchnosť.

§ 265.

Majetok sboru a jeho hospodárenie spravuje kurátor alebo pokladník pri osobnej zodpovednosti.

Kurátora a pokladníka kontroluje sborové presbyterium, ktoré je spolu s nimi zodpovedné; preto bdie nad tým, aby kurátori a pokladníci verne šafárieli s majetkom sborovým.

Sborové presbyterium s času na čas preskúma pokladnicu a zistí majetkový stav; ak by šafárenie kurátorovo alebo pokladníkovo bolo nedbalé, napomenie ich; ak by sa presbyterium presvedčilo o nevernosti, bezodkladne ich vyzdvihne z úradu. O tomto sborové predsedníctvo uvedomí predsedníctvo seniorálne, zistí výšku škody a porobí potrebné kroky, aby cirkevný sbor v ničom nebol poškodený.

§ 266.

Ak by kurátor, pokladník alebo presbyter nechcel vynahradíť škodu, zapríčinenú svoju nedbalosťou alebo nevernosťou, predsedníctvo cirkevného sboru poverí právneho zástupcu, aby zakročil proti nim pri seniorálnom konsistoriume a zabezpečil požiadavky sboru.

§ 267.

Cirkevné účty sostavuje kurátor a pokladník, počasne zápisník alebo účtovník a predkladajú ich sborovému presbyteriu.

Sborové presbyterium účty a rozpočet preskúma a predloží konventu spolu so svojimi poznámkami a návrhom na ich prijatie alebo neprijatie.

§ 268.

Konventom prijaté účty a rozpočet, sostené vo dvoch pôvodných exemplároch, predkladajú sa do určeného času seniorálnemu presbyteriu. Ak niektorý sbor nepošle účty a rozpočet na určený čas a zameškanie dostačne neospravedlní, seniorálne predstavenstvo vyšle jedného alebo dvoch údov seniorálneho presbyteria do patričného sboru, aby na mieste sostavili účty a rozpočet na útraty nedbalého kurátora alebo pokladníka, prípadne predstavenstva sborového presbyteria alebo samého sboru.

§ 269.

Seniorálne presbyterium sborové účty preskúma a opäť schvaľujúcou závierkou alebo oznámi svoje poznámky a námitky cirkevnému sboru, ktorý je povinný opraviť účty do uloženého času. Keby sa cirkevný sbor zdráhal vyhovieť vyzvaniu, seniorálne presbyterium predloží vec (účty i prípadné námitky cirkevného sboru) seniorálnemu konventu, ktorý vec rieši konečne.

§ 270.

Jedon exemplár schválených účtov odloží sa i s prílohami do sborového, druhý do seniorálneho archívu.

§ 271.

Kňaz a učiteľ nesmú manipulovať cirkevný majetok, ale povinní sú oba spolu so sborovým presbyterium zúčastniť sa kontroly a vplyvať na účtovanie.

§ 272.

Pokladnica, v ktorej sú cirkevné peniaze a movitosti väčšej ceny, opatruje sa podľa možnosti na bezpečnom a ohňuvzdornom mieste pod 2 zámkkami; kľúč jedného zámku má kurátor alebo pokladník, kľúč druhého kňaz alebo niektorý presbyter.

§ 273.

Cirkevný sbor môže len s povolením seniorálneho presbyteria pôžičku urobiť, nemovitý majetok predať, nemovitosti kúpiť, nové budovy stavať, stavby základne pretvoriť alebo majetok za iný zameniť a vôbec obťažiť. Pri stavbách cirkevný sbor predloží rozpočet a plány sborom prijaté seniorátu na schválenie.

Ak je vec súrna, výnimočne môže to povoliť aj seniorálne predstavenstvo, ale povinné je o tom bezodkladne uvedomiť seniorálne presbyterium.

3. Hospodárenie seniorálne.

§ 274.

Seniorát spravuje svoj alebo svojej správe sverený majetok tak ako cirkevný sbor.

§ 275.

So seniorálnym majetkom šafári seniorálny pokladník a jeho činnosť kontroluje seniorálne presbyterium.

§ 276.

Ročné účty, rozpočet a inventár sostavuje v dvoch rovných exemplároch seniorálny pokladník, sostavené skúma presbyterium a so svojimi poznámkami a s návrhom na schválenie alebo odopretie schválenia predkladá seniorálnemu konventu.

§ 277.

Seniorálny konvent stará sa o krytie potrieb. Keď nemá iných prameňov dôchodku, rozvrhne potrebnú sumu na sbory seniorátu. O tomto uvedomí dištriktuálne presbyterium.

§ 278.

Ak niektorý sbor pokladá rozvrh seniorálne za urážlivý, môže do 30 dní od vynesenia uzavretia odvolať sa neodkladným účinkom (extra dominium) na dištriktuálne presbyterium, ktoré rieši vec právoplatne.

§ 279.

Seniorálne účty, rozpočet a inventár predkladajú sa dištriktuálnemu presbyteriu k ďalšiemu pokračovaniu (§§ 269 a 270).

4. Hospodárenie dištriktuálne.

§ 280.

Dištrikt spravuje svoj alebo svojej správe sverený majetok svojimi orgánmi tak, ako cirkevný sbor a seniorát.

§ 281.

S dištriktuálnym majetkom šafári dištriktuálny pokladník, jeho činnosť kontroluje dištriktuálne presbyterium.

§ 282.

Ročné účty, rozpočet a inventár sostavuje dištriktuálny pokladník, sostavené skúma

dištr. presbyterium a so svojimi poznámkami a s návrhom na schválenie alebo odopretie schválenia predkladá dištriktuálnemu konventu.

§ 283.

Dištriktuálny konvent stará sa o krytie potrieb. Keď nemá iných prameňov dôchodku, rozvrhne potrebnú sumu na senioráty. O tomto uvedomí generálne presbyterium.

§ 284.

Ak niektorý seniorát pokladá rozvrh dištriktuálny za urážlivý, môže do 30 dní od vynesenia uzavretia odvolať sa neodkladným účinkom (extra dominium) na generálne presbyterium, ktoré rieši vec právoplatne.

§ 285.

Dištriktuálne účty, rozpočet a inventár predkladajú sa generálnemu presbyteriu.

5. Hospodárenie generálne.

§ 286.

Generálna cirkev spravuje svoj alebo svojej správe sverený majetok svojimi orgánmi tak ako dištrikt.

§ 287.

S majetkom generálnej cirkve šafári generálny pokladník, jeho činnosť kontroluje generálne presbyterium.

§ 288.

Ročné účty, rozpočet a inventár sostavuje generálny pokladník, sostavené skúma generálne presbyterium a so svojimi poznámkami a s návrhom na schválenie alebo neschválenie predkladá generálnemu konventu.

§ 289.

Generálny konvent stará sa o zaokrytie potrieb. Keď nemá iných prameňov dôchodku, rozvrhne potrebnú sumu na dištrikty.

§ 290.

Ak niektorý dištrikt pokladá generálny rozvrh za urážlivý, môže do 30 dní od vynesenia uzavretia podať námitky neodkladným účinkom (extra dominium) na generálny konvent.

§ 291.

Generálne účty, rozpočet a inventár predkladajú sa generálnemu konventu.

6. Generálny cirkevný fond.

§ 292.

Církev ev. a v. na Slovensku zakladá a udržuje generálny cirkevný fond.

§ 293.

Cieľ tohto fondu je:

- a) podporovať chudobné sbytory;
- b) napomáhať tvorenie nových sborov;
- c) podporovať školy a rôzne dobročinné ústavy;
- d) podporovať kňazov, učiteľov a kántorov pri výchove dietok, kňazké vdovy a siroty, ako aj penzionovaných kňazov;
- e) vôbec hmotne podporovať všetky ustanovenizne, ktoré slúžia k povzneseniu cirkevného, mravno-náboženského života a šírenia evanjelia Kristovho.

§ 294.

Dôchodky generálneho fondu sú:

- a) ročné príspevky sborov, a to aspoň pol ($\frac{1}{2}$) procenta štátnej dane všetkých údov sboru;
- b) ročný príspevok štátu;
- c) obete a poručenstvá (legáty);
- d) úroky istín;
- e) sumu z poriadkových a súdnych pokút z celej generálnej cirkve;
- f) všetky mimoriadne príjmy, ktoré generálny konvent na fond určí.

§ 295.

Príspevky sborov na generálny fond vyrúbuje generálne presbyterium, proti jeho uzavretiu možno sa odvolať na generálny konvent.

§ 296.

K istine generálneho fondu sa prirážajú:

- a) dvadsať (20) percentov vlastných úrokov;
- b) dve (2) percentá ročných sborových príspevkov;
- c) všetky dary, príspevky a poručenstvá (legáty), určené na istinu fondu.

§ 297.

Ostatné dôchodky každoročne rozdelí podľa § 293 generálne presbyterium so schválením generálneho konventu.

§ 298.

Podrobne predpisy o manipulovaní a udeľovaní podpôr určí generálny konvent.

7. Generálny daňový fond.

§ 299.

Církev zakladá generálny daňový fond, aby mohla udeľovať podporu sborom, údovia ktorých sú na cirkevné ciele príliš veľkou daňou obťažení.

§ 300.

Príjmy generálneho daňového fondu sú:

- a) štátna podpora na uľavenie cirkevnej dane;
- b) príspevky sborov, podľa rozvrhu generálneho konventu;
- c) obete, dary a poručenstvá (legáty).

§ 301.

Manipulovanie daňového fondu určí generálny konvent stanovami.

8. Generálny penzijný ústav.

§ 302.

Aby úradníci cirkve v chorobe a v práceschopnosti a ich vdovy a siroty mohly byť zaopatrené, udržuje sa generálny penzijný ústav.

§ 303.

Údovia penzijného ústavu sú: kňazi, biskupskí tajomníci a úradníci biskupskej kancelárie, profesori teologickej akademie, učitelia náboženstva, kántori a úradníci cirkevných dobročinných ústavov, ak nie sú inou penziou zaopatrení.

§ 304.

Sbory, cirkevné ústavy a jednotliví údovia povinní sú na penzijný ústav prispievať.

§ 305.

Podrobne predpisy o sriadení penzijného ústavu určí generálny konvent.

9. Generálna evanjelická podporoveň.

§ 306.

Aby cirkev ev. a. v. na Slovensku podľa príkazu Krista Pána aj samaritánsku lásku mohla dokazovať, udržuje všeobecnú evanjelickú podporoveň.

§ 307.

Evanjelická podporoveň účinkuje na všetkých stupňoch cirkevnej správy a sriadi sa vo všetkých sboroch, seniorátoch, dištriktoch a v generálnej cirkvi.

§ 308.

Pramene dôchodkov sú:

- a) úroky základín;
- b) milodary a obete;
- c) podomové a školské sbierky;
- d) príjmy z pokladničiek v chránoch vyložených;
- e) chrámové ofery;
- f) príspevky mládeneckých, ženských a iných spolkov;
- g) poručenstvá (legáty) a iné.

§ 309.

Kruh a spôsob účinkovania podporovne určí generálny konvent stanovami.

VIII. ČIASKA.

Súdnictvo.

1. Cirkevné priestupky a prečiny.

§ 310.

Trestuhodné skutky alebo zameškania cirkevných, sborových, seniorálnych, dištriktuálnych a generálnych úradníkov, hodnostárov, presbyterov sú:

- a) cirkevné priestupky;
- b) cirkevné prečiny.

§ 311.

Cirkevné priestupky sú všetky menšie narušenia zákonného poriadku, menej významné previnenia, zameškania, neslušnosti, ktoré nie sú vyhlásené za cirkevné prečiny.

Pre cirkevné priestupky obyčajne predstavenstvo priestupkovej cirkevnej vrchnosti napomenie a upraví k poriadku patričného priestupníka. Ale keď by to neviedlo k prajnému výsledku, alebo ak by sa s tým stránky neuspokojily, predstavenstvo alebo stránky požiadajú seniorálneho samosudec, aby zakročil proti priestupníkom. Sudec — po vypočutí stránok — môže vyhlásiť priestupníka za vinného a potrestať ho podľa povahy priestupku, buďto písomným pokarhaním alebo peňažnou pokutou do 400 Kč.

§ 312.

Cirkevný prečin pácha cirkevný úradník, hodnostár alebo presbyter:

- a) ktorý hlása nauky, odporujúce vierovyznaniu našej cirkve;
- b) ktorý zameškaním alebo skutkom ohrozenie práva a svobody cirkve ev. a. v., zabezpečené zákonmi;
- c) ktorý zneužije svojho úradu, odoprie zúmyselne alebo hriešnou nedbalosťou zamešká konáť úradné povinnosti alebo pri ich konaní dokazuje väčšiu lenivosť a pácha nesprávnosti;
- d) ktorý zúmyselne uráža a prestupuje cirkevné zákony, zákonné štatúty alebo iné predpisy a právoplatné nariadenia cirkevných vrchností alebo právoplatné rozsudky cirkevných súdov;
- e) ktorý spácha skutok, z ktorého cirkvi alebo ústavom ňou udržiavaných povstala škoda, alebo zamešká odstrániť škodu, i keď by to bol mohol urobiť; s týmto prečinom je spojená i majetková zodpovednosť za škody;
- f) ktorý štvaním proti vlastným cirkevníkom alebo proti inovcom ohrozenie, vyvolávaním roztržnosti ruší pokoj cirkve alebo seniorátu;
- g) ktorý dopustí sa väčšej neposlušnosti alebo neúcty proti vyššej cirkevnej vrchnosti;
- h) ktorý svojim chovaním sa uráža verejnú mravnosť, spôsobuje verejné pohoršenie a ktorého udržanie sa nesrovňáva s povahou jeho úradu;
- i) ktorý spácha skutok, odporujúci štátnym trestným zákonom, ktorý skutok v záujme náboženských, mravných, kultúrnych a právnych úloh cirkve má byť trestaný aj so stanoviská cirkve;
- k) za cirkevný prečin pokladá sa aj to, keď kňaz, profesor alebo učiteľ bez povolenia príjme zamestnanie, ktoré nesrovňáva sa s jeho postavením a povolaním (§ 102).

2. Tresty.

§ 313.

Tresty cirkevných prečinov sú:

- a) súdne vyslovené zazlenie a pokarhanie;
- b) peňažitá pokuta do 5000 Kč;
- c) ztrata úradu alebo pozbavenie hodnosti;
- d) ztrata úradu alebo hodnosti, ako aj dočasné pozbavenie aktívneho a pasívneho vo-

lebného práva na akýkoľvek cirkevný alebo školský úrad alebo hodnosť, najďalej na 5 rokov;

e) ztráta úradu alebo hodnosti a súčasne i na vždy ztrata spôsobilosti zastávať cirkevný a školský úrad alebo hodnosť; v odôvodnených pádoch sa môže vyrieť, že ztrata úradu netýka sa nárokov odsúdeného alebo jeho rodiny na penziu.

Ktorý z týchto trestov použiť, určí súd po uvážení obťažujúcich a obťahčujúcich okolností, podľa veľkosti a prípadného opäťovania sa prečinu.

Pod bodom b) označený trest môže byť zo zvláštne odôvodnených príčin najviac na dobu troch rokov odložený.

§ 314.

Pri peňažitej pokute treba v rozsudku vyspevať, ak by posúdený nezaplatil vymeranú pokutu do určeného času, alebo ak by sa ani exekúciou nedala sohnáť, vtedy za 14 dní od exekúcie bude patričný odstránený z úradu alebo hodnosti, a dokiaľ nezaplatí, ani inde nebude pripruštený do cirkevného alebo školského úradu. Na odôvodnenú žiadosť odsúdeného súd môže určiť i dlhšiu lehotu na zaplatenie peňažitej pokuty.

Peňažitá pokuta oddá sa generálnemu cirkevnému fondu.

3. Príčiny, vylučujúce trestateľnosť.

§ 315.

Páchateľ prečinu nemôže sa trestať:

a) keď sa pred pojednávaním zriekol úradu a prečin nie je taký ľažký, že by mohol mať za následok aj vypovedanie ztraty spôsobilosti na akýkoľvek cirkevný alebo školský úrad;

b) keď otázny cirkevný prečin spáchal v nepríčetnom stave;

c) keď prečin stal sa v oprávnenej samobrane;

d) keď spáchať prečin donútený bol násilím alebo vážnym vyhľažaním.

§ 316.

Trestateľnosť zastarie pri priestupkoch za 6 mesiacov, pri prečinoch za 3 roky.

4. Cirkevné súdnictvo. Sriadenie súdu.

§ 317.

Cirkev ev. a. v. na Slovensku vykonáva súdovskú moc:

- a) seniorálnymi samosudcami;
- b) súdnymi stolicami.

§ 318.

Cirkevné súdne stolice sú:

- a) seniorálne,
- b) dištriktuálne,
- c) generálne.

§ 319.

Seniorálni samosudcovia a cirkevné súdne stolice sú úplne neodvislé a vynášajú rozsudky podľa cirkevných zákonov a štatútov.

Seniorálni samosudcovia volia sa podľa možnosti z takých evanjelikov a. v., ktorí sú skončení právnici a z povolania zaoberajú sa prísluhovaním spravedlnosti alebo právnickými vedami (sudcovia, advokáti, profesori právnických vysokých škôl), takisto sudcovia môžu sa voliť aj z druhých seniorátov.

§ 320.

Seniorálna súdna stolica pozostáva:

Z dvoch predsedov, jedného duchovného a jedného svetského, zo šiestich súdcov, a to z polovice z duchovného a z polovice zo svetského stavu, a z jedného zapisovateľa.

Predsedov a súdcov volí seniorálny konvent na šesť rokov, a to v polovici z duchovného a v polovici zo svetského stavu. Samosudcovstvom môžu sa poveriť aj takí členovia seniorálnej súdnej stolice, ktorí majú spôsobilosť dľa § 319, odst. 2., ale k tomu môžu sa voliť aj sudcovia pomimo súdnej stolice.

Všetci sudcovia a zapisovateľ skladajú prísluhu hneď po voľbe na seniorálnom konvente, alebo ak neboli prítomní, pred prvým sudcovským pokračovaním.

§ 321.

Súdne stolice uzavierajú v senáte, složenom z jedného predsedu, z dvoch súdcov a zo zapisovateľa, ktorý nehlasuje.

§ 322.

Dištriktuálna súdna stolica pozostáva:

Z dvoch predsedov, jedného duchovného a jedného svetského, z 10 súdcov, volených dištriktuálnym konventom na 6 rokov, a to v polovici z duchovného a v polovici zo svetského stavu (§ 320) a zo zapisovateľa.

§ 323.

Generálna súdna stolica pozostáva:

Z dvoch predsedov, jedného duchovného a druhého svetského, z 10 súdcov, volených generálnym konventom na 6 rokov, a to v polovici z duchovného a v polovici zo svetského stavu a zo zapisovateľa.

§ 324.

V senátoch cirkevných súdnych stolíc nemôže byť pri pojednávaní a vynášaní rozsudku ani viac ani menej súdcov, ako je predpísané (§ 321).

Sudeovia povolávajú sa v polovici z duchovného a v polovici zo svetského stavu, podľa možnosti v tom poriadku, ako boli volení, ale keď by boli povolaní aj v inom poriadku, to na právoplatnosť rozsudku nemá účinku.

Sudea, ktorý sa nemôže dostaviť na určený čas pre akékoľvek príčiny, povinný je to bezodkladne oznámiť predsedovi súdnej stolice, aby mohol dosť zavčasu povolať iného sudeu. Keď by sudea nedostavenie sa neospravedlnil alebo by zameškal oznámiť prekážky, môže ho predseda patričnej súdnej stolice na žiadosť ktorejkoľvek stránky posúdiť na vynáhľadu zapričinených útrat. Proti tomuto môže sa posúdený odvolať na súdnu stolicu, ktorej predseda vyniesol posudzujúci výrok. Súdna stolica rozhoduje právoplatne.

Ak by sa riadny zapisovateľ nedostavil, námestného zapisovateľa menuje predseda.

§ 325.

Pojednávanie senátov súdnych stolíc riadi predseda.

Výrok alebo rozsudok vynáša sa väčšinou hlasov. Keď sú sudeovia rôznej mienky, rozhoduje predseda.

§ 326.

Všetky podania súdnym stoliciam odoberá predseda patričnej súdnej stolice.

§ 327.

Sudca nemôže sa zúčastniť na pojednávaní a vybavení vecí:

a) pri ktorej sú interesovaní: on sám alebo jeho manželka, snúbenica, otec, otčím, adoptujúci otec, starý otec, matka, stará matka, vlastné alebo adoptované dieťa, vnuk, brat, sestra, nevlastný brat a sestra alebo švagor prvého stupňa;

b) v ktorej účinkoval ako svedok, verejný žalobník, obranca, znalec alebo sudca;

c) keď žije v nepriateľskom pomere s obžalovaným alebo s inými interesovanými stránkami.

Predseda súdnej stolice, keď zariadenie pojednávanie, uváži na základe dát stojacích mu k dispozícii alebo na základe svojho vlastného vedomia, či proti jednotlivým súdom nemôže byť námietka, že sú interesovaní. Súdcov, ktorí sa zdajú mu byť interesovanými, nepovolá.

Ak niektorý súdca oznámi, že je interesovaný, alebo ak stránka podá námietku proti niektorému súdcovi, že je interesovaný, a predseda uzná námietku za základnú, povolá iného súdecu. Ak takáto námietka vznikne pri pojednávaní, rozhoduje súdna stolica.

Ak je takáto prekážka proti toľkým údom súdnej stolice, že senát nemôže sa sestaviť zákonným spôsobom, treba vyslať druhú súdnu stolicu.

5. Pôsobnosť a príslušnosť súdov.

§ 328.

Cirkevné súdnictvo rozprestiera sa na cirkevné priestupy (§ 311), na cirkevné prečiny (§ 312) a na nasledovné sporné veci:

a) na sporné otázky, ktoré vzniknú z rozlúčenia alebo slúčenia cirkví a seniorátov;

b) na žaloby, pochádzajúce z cirkevných pomerov cirkevných telies;

c) na žaloby, pozdvihnuté cirkevnými úradníkmi, prípadne ich dedičmi alebo proti nim na základe volkátora alebo úradného pomeru;

d) na žaloby, pozdvihnuté cirkevníkmi proti cirkvi alebo proti cirkevným úradníkom na základe cirkevného pomeru a ich osobne sa týkajúce;

e) na žaloby proti platnosti volieb cirkevných úradníkov a hodnostárov;

f) na žaloby proti cirkevným úradníkom pre neschopnosť a nespôsobilosť zastávať úrad;

g) vôbec na všetky sporné otázky, ktoré seniorálne, dištriktuálne konventy alebo generálny konvent právoplatným uzavretím upravili na súdny postup cirkevný.

Žaloby pod e) podávajú sa do 15 dní po vol'be.

V sporných otázkach medzi matkocirkvou a dcérocirkvou konvent dcérocirkve volí si zvláštneho zástupcu.

§ 329.

Pôsobnosť samosudcov rozprestiera sa:

a) na priestupkové záležitosti (§ 311, 2. odst.);

b) na cirkevné prečiny, ktoré označené sú v § 312 pod písmenami c), d), e), g), h), i) a k);

c) na sporné veci označené v § 328 pod písmenami c), d).

§ 330.

Do pôsobnosti seniorálnych súdnych stolíc ako prvostupňových súdov patria všetky prečiny, označené v § 312 pod písmenami a), b), f) a všetky sporné veci, označené v § 328 pod písmenami a), b), e), f) a g).

Tiež do ich pôsobnosti ako druhostupňových súdov patria všetky veci, v ktorých na prvom stupni súdia samosudcovia.

§ 331.

Dištriktuálne súdne stolice ako druhostupňové súdy, súdia vo veciach, v ktorých na prvom stupni súdily seniorálne súdne stolice (§ 330, 1. odst.).

Ako treťostupňové súdy právoplatne súdia vo veciach, v ktorých seniorálne súdne stolice pokračovaly ako druhostupňové súdy (§ 330, 2. odst.), vyjmúc priestupkové veci, v ktorých proti rozsudku seniorálnej súdnej stolice niet odvolania.

§ 332.

Generálna súdna stolica ako treťostupňový súd súdi vo veciach, v ktorých dištriktuálne súdne stolice pokračovaly ako druhostupňové súdy (§ 331, 1. odst.).

§ 333.

Príslušnosť súdu určí sa zpravidla podľa miesta, kde sa priestupky alebo prečiny staly

a v ktorom vznikly sporné otázky, vypočítané v § 328. Ináč príslušným je súd, na území ktorého obžalovaný býva.

Ked' je pravota pozdvihnutá proti viacerým na území rozličných seniorátov bývajúcim cirkevným úradníkom alebo hodnostárom, príslušný je súd, ktorý prvý začal pokračovať.

Mimoriadne príslušné sú seniorálne súdy aj vo veciach patriacich do príslušnosti súdnych stolíc iných seniorátov, ked' ich na to vyšší súd právoplatným výrokom vyšle. Vyšší súd len vtedy môže vyslať seniorálnu súdnu stolicu vybaviť sporné veci, ktoré ináč nepatria do jej príslušnosti, ked' by riadne príslušná súdna stolica odoprela pokračovať alebo za šesť mesiacov neurobila vo veci ničoho, alebo ked' by senát z príčin označených v § 327 nemohol byť sostavený u riadne príslušnej súdnej stolice.

Výnimkou sú žaloby, ktorými napadnuté sú voľby dištriktuálnych alebo generálnych úradníkov a hodnostárov, ktoré patria do príslušnosti seniorálnej súdnej stolice vyvolených. Žalobu možno podať aj u vlastnej seniorálnej súdnej stolice, ktorá ju predloží príslušnej súdnej stolici.

§ 334.

V otázke pôsobnosti a príslušnosti súdu niesu rozdiel medzi sborovými, seniorálnymi, dištriktuálnymi a generálnymi úradníkmi a hodnostárm, všetci sú rovnako podriadení neodvislému súdu.

§ 335.

Dištriktuálne súdne stolice príslušné sú vo veciach, ktoré na prvom stupni vybavili súdy na ich území.

§ 336.

Generálna súdna stolica je príslušná v sporných otázkach, ktoré vznikly na území celého Slovenska, na kol'ko patria do jej pôsobnosti.

6. Doručovanie.

§ 337.

Žaloby, sudcovské výroky a rozsudky doručujú sa poštou alebo predstavenstvom príslušného cirkevného sboru. Doručuje sa na poštovú návratku použitím alebo prijímacieho lístku, na ktorom stránka poznačí čas doručenia a vlastnoručným podpisom potvrď prijatie žaloby, sudcovského výroku a rozsudku. Doručujúce cirkevné predstavenstvo

povinné je bezodkladne poslať prijímací lístok cirkevnému súdu, ktorý ho o doručenie požiadal.

§ 338.

Žaloba a v trestných veciach všetky uzavretia doručujú sa stránke do vlastných rúk. Ked' sa stránka zdráha prijať listinu a podpišať prijímací lístok, listina nechá sa u stránky a doručiteľ poznačí to na prijímací lístok, ktorý vlastnoručne podpíše.

Ked' nie je stránka doma, predvolanie nechá sa alebo vyvesí sa v byte obžalovaného pred dvoma svedkami; o tomto treba uvedomiť jeho domácich.

§ 339.

Ked' žalovaný nemá domácih alebo sa vzdialil na neznáme miesto, predseda súdu vymenuje pro neho kurátora a tomu doručí uzavretia.

7. Súdne pokračovanie.

a) V disciplinárnych veciach.

§ 340.

Súdne pokračovať môže sa na požiadanie cirkevnej vrchnosti (z úradnej moci), na oznámenie alebo žalobu jednotlivcov, alebo na vlastnú žiadosť cirkevného úradníka, hodnostára.

§ 341.

V požiadanií vrchnosti aj v oznámení a v žalobe jednotlivecov majú byť opísané všetky skutky, z ktorých sa udajné priestupky, prečiny alebo sporné nároky odvodzujú, treba predložiť dôkazy, pripojiť listiny a udať mená, zamestnanie a bydlisko svedkov. Ked' sám úradník alebo hodnostár žiada proti sebe súdne pokračovanie, povinný je udať v prosbe aj príčiny, pre ktoré to žiada, a dôkazy, ktorými chce dokazovať svoju nevinnosť.

§ 342.

Žaloba podáva sa u predsedu seniorálnej súdnej stolice v toľkých exemplároch, aby si súd jedon exemplár mohol podržať a každému obžalovanému po jednom exempláre doručiť.

Ked' žaloba nezodpovedá predpisom § 341 alebo nie je podaná v dostatočných exemplároch, predseda vráti ju na doplnenie, ale ak žaloba formálnym predpisom zodpovedá,

predseda seniorálnej súdnej stolice vydá jedon exemplár žaloby žalovanému s vyzvaním, aby najďalej do 15 dní od doručenia podal písomné osvedčenie, či sú tvrdenia žaloby pravdivé alebo nie. Ked' by tvrdenia čiastočne uznával, čiastočne tajil, aby udal stav veci, predložil dôkazy, pripojil listiny, pomenoval svedkov a udal ich zamestnanie a bydliská. Vo vyzvaní upozorní sa obžalovaný, že ak by nepodal v predpísanom čase žiadané osvedčenie, bude sa predpokladať, že uznáva pravdivosť tvrdenia žaloby.

§ 343.

Ked' obžalovaný podá osvedčenie alebo 15 dní uplynie a obžalovaný nepodal osvedčenie, predseda seniorálnej súdnej stolice určí, či tvrdene skutky — ak sú pravdivé — mohly tvoriť priestupok alebo prečin. Ak predseda tvrdene skutky pokladá za priestupok, napomienie obžalovaného, upraví k poriadku a uvedomí o tom žalobníka. Ked' sa proti tomu ohradili či žalobník, či obžalovaný, predseda seniorálnej súdnej stolice vydá všetky písma samosudcovi, ktorý určí čas a miesto pojednávania, predvolá stránky a svedkov, vypočuje najprv formálne ránuetky stránok o spôsobnosti a príslušnosti súdu, rieši formálne otázky, potom vypočuje vecnú obranu obžalovaného, vypočuje svedkov, zistí stav veci, vyniesie a hned vyhlásí rozsudok, ktorým obžalovaného buďto uzná za nevinného a osvobodí alebo uzná ho za vinného a potresce podľa § 311. O priebehu pojednávania napíše zápisnicu, obsahujúcu deň pojednávania a miesto i meno sudec, mená stránok a svedkov, krátke opis skutkov, výpovedi svedkov a konečne rozsudok a jeho krátke odôvodnenie. Stránky a svedkovia podpíšu svoje výpovedi.

V priestupkových veciach môže byť pojednávanie a môže byť vynesený rozsudok i vtedy, keby sa ktorákoľvek stránka nedostavila, ale vtedy treba doručiť obžalovanému písomný rozsudok. V rozsudku rieši sa i otázka, kto a v akej sume bude znášať trov. Trovy môžu si rátať nielen stránky a svedkovia, ale aj pokračujúci sudsca.

§ 344.

Ked' predseda seniorálnej súdnej stolice pokladá tvrdene skutky za prečin, vymenuje zpomedzi ev. cirkevníkov podľa možnosti právnikov, verejného žalobníka, vydá mu spisy a požiada ho, aby do 8 dní podal odôvodnený návrh.

§ 345.

Za základ ďalšieho pokračovania slúži z pravidla návrh verejného žalobníka, ale súd nie je povinný viazať sa k nemu, ani v otázke kvalifikovania prečinu, ani v otázke vymerania trestu.

§ 346.

Ked' ide o prečin, ktorý je odkázaný do pôsobnosti samosudcu (§ 329 b), predseda seniorálnej súdnej stolice vydá všetky spisy patričnému sudscomu, ktorý pokračuje podľa § 342 s tým rozdielom, že predvolá i verejného žalobníka a vyžiada si jeho návrhy. Toto pojednávanie môže byť len v prítomnosti obžalovaného.

Ked' sa obžalovaný nedostavil na pojednávanie a zameškanie neospravednil, samosudca odrocí pojednávanie, určí nový čas a predvolá naň obžalovaného pod ťarchou peňažnej pokuty, ktorá môže byť vymeraná do 500 Kč. Ak by sa ani potom neustanovil, sudsca vymenuje mu obrancu na jeho trovy a vybaví vec i v jeho neprítomnosti.

§ 347.

Ked' ide o sporné otázky, ktoré sa §om 329, c) bodom odkazujú do pôsobnosti samosudcu, sudsca pokračuje tak, ako je predpísané v § 332, s tou odchýlkou, že pred meritórnym pojednávaním pokusí sa stránky vyrovnáť a docielené pokonanie vpíše do zápisnice.

§ 348.

Ked' ide o prečin a verejný žalobník návrhnul zastaviť pokračovanie, predseda seniorálnej súdnej stolice predloží vec súdnej stolici, ktorá len na základe spisov rozhodne o zastavení.

Ked' súdna stolica nezastaví pokračovanie, alebo ked' verejný žalobník navrhne, aby bol obžalovaný vyhlásený za vinného a potrestaný, predseda sen. súdnej stolice nariadi súdne pokračovanie, určí miesto, deň a hodinu pojednávania, predvolá naň sudscom, zapisovateľa, verejného žalobníka, obžalovaného, svedkov, ked' treba znalcov a žalujúceho.

§ 349.

Pojednávanie je ústne a verejné. Ale verejnosť môže byť vylúčená, ked' to súd v záujme mravnosti uzná za potrebné, alebo ked' poslucháčstvo ruší tichosť a poriadok a predsednícke napomenutie ostalo bez výsledku, vtedy môžu byť prítomní pri pojednávaní 2.

a 2. poslucháči, menovaní stránkami a verejným žalobníkom.

§ 350.

Obžalovaný môže sa brániť buďto osobne alebo splnomocneným advokátom. Obžalovaný môže doviest' na pojednávanie aj takých svedkov, ktorí neboli predvolaní a môže predložiť aj také listiny, na ktoré sa vo svojom osvedčení neodvolával.

§ 351.

Pojednávanie otvorí predseda. Najprv označí vec, ktorá sa bude pojednávať, na to vypočuje obžalovaného alebo obžalovaných, najprv o osobných pomeroch (krstné meno, priezvisko, náboženstvo, rok a deň narodenia, miesto narodenia, bydlisko, zamestnanie a iné rodinné pomery). Potom vypočuje verejného žalobníka a žalovaného o možných formálnych námietkach, o pôsobnosti a príslušnosti súdu a po vybavení formalít a iných vzniklých predbežných otázok prečíta návrh verejného žalobníka bez jeho odôvodnenia. Zatým vypočuje obžalovaného o veci samej, na všetky skutky uvedené súkromým a verejným žalobníkom. Obžalovanému len predseda kladie otázky, ktoré uzná za potrebné zistiť skutkový stav veci.

Po vypočutí obžalovaného predseda dá prečítať potrebné listiny, vypočuje svedkov, prípadne znalecov, a ak stránky nemajú proti nim nijakých základných námietok, sprisahá ich, že na otázky odpovedali pravdu a nezatajili ničoho, čo patrí k veci. Súd môže upustiť od sprisahania svedkov.

Ku svedkom a znalcom môžu klásiť otázky aj sudscom, verejný žalobník a obžalovaný, ale predseda je oprávnený osvobodiť svedka od odpovedi na otázky, ktoré sú záhadné, podchytávajúce, kompromitujúce alebo s predmetom nesúvisia, alebo z ktorých by mal značnú hmotnú škodu.

§ 352.

Po zakončení dokazovania verejný žalobník stručne prednesie stav veci, výsledok dokazovania, odôvodní návrh, vypočíta obťažujúce, obľahčujúce okolnosti a predloží návrh na posúdenie a spôsob trestania alebo na osvobodenie.

Ked' verejný žalobník navrhuje osvobodiť obžalovaného, súkromný žalobník alebo jeho zástupca môže žiadať posúdiť a potrestať ho. Na výdoby verejného žalobníka môžu obžalovaný a jeho obranca odpovedať a prednieť dôvody nevinnosti.

Ked' verejný alebo súkromný žalobník odvetil na odpoved' obžalovaného, záverečné slovo patrí obžalovanému a jeho obrancovi. Viac rečí nemá miesta, len ak by sám súd žiadal objasniť niektoré veci.

§ 353.

Ked' by sa verejný žalobník alebo obžalovaný a jeho obranca vo svojich rečiach odchýľovali od veci, predseda súdnej stolice upozorní ich, aby zostávali pri veci, a ak by si upozornenia nevšimli, môže im odňať slovo.

§ 354.

Ak sa ani riadne predvolaný obžalovaný, ani jeho obranca neustanoví a nedostavenie dostatočne neospravedlní, pojednávanie zadrží sa a súdna stolica rieši podľa vyšetreného stavu veci.

Ale ak by obžalovaný cspravedlnil svoje zameškanie, alebo ak by počas pojednávania vyskytly sa otázky, ktoré by vyžadovaly vypočuť ešte i nových svedkov, zaopatrit' nové dôkazy, pojednávanie odročí sa a nariadi pokračujúce pojednávanie.

Pri pokračujúcim pojednávaní smerodajné sú pravidlá výšspomenuté.

§ 355.

Súdna stolica súdi podľa presvedčenia, ktoré si utvorila na základe svobodného uvažovania predložených dôkazov, a nie je viazaná k návrhom ani žalujúceho, ani verejného žalobníka. Ale viazaná je zákonom a nemôže vyhlásiť za prečin skutok, ktorý zákon neoznačuje prečinom, ani vymerať inakší trest, než aký zákon predpisuje.

Súdna stolica pri vynesení odsudzujúceho rozsudku určí podľa § 313 hned' aj primeraný trest.

§ 356.

Právoplatne riešiť sporné otázky, menovite vyhlásiť obžalovaného za vinného a vymerať trest alebo vyhlásiť ho za nevinného a osvobiť ho, má súdna stolica rozsudkom, všetky ostatné bočné otázky riešia sa výrokom.

§ 357.

Súdna stolica radí sa a rozhoduje v zavorenom zasadnutí. Porada začína sa tým, že predseda oznámi v krátkosti tvrdenie stránok a dokázané skutky a vyzve súdcov po jednom, aby vyslovili svoju mienku. Ak sú mienky odchylné, súdcovia snažia sa dô-

vodmi a protidôvodmi presvedčiť jedon druhého o vine alebo o nevine obžalovaného. Ked' sa nepodarí docieliť jednomyselnosť, rozhodne predseda.

Sudca, ktorý nesúhlasí s vysloveným rozsudkom, za tri dni môže svoju osobitnú mienku napísati, odôvodniť a ako osobitný hlas v zatvorenej obálke pripojiť k písmam.

Rozsudok vynesie sa v zasadnutí, v ktorom so pojednávanie dokončilo, a predseda súdu vyhlási ho hned' vo verejnom zasadnutí stránkom.

§ 358.

O pojednávaní napiše sa zápisnica, ktorá obsahuje čas a miesto pojednávania, označenie súdu, mená súdcov, zapisovatelia, verejného žalobníka, súkromného žalobníka, obžalovaného, svedkov, vec, priebeh, pojednávania, ale menovite návrhy stránok, dôkazy, osvedčenia a žiadosti stránok, výpovedi svedkov a znalecov, vynesený výrok alebo rozsudok i s odôvodnením a konečne konštatuje, či rozsudok bol vyhlásený a či proti nemu bolo oznámené odvolanie.

Zápisnicu podpíšu predseda a zapisovateľ.

§ 359.

Rozsudok vydá sa do osem dní písomne verejnemu žalobníkovi, obžalovanému, ako aj iným interesovaným stránkom.

Vydaný písomný rozsudok a jeho odôvodnenie podpíšu predseda a zapisovateľ a opatria ho úradnou pečaťou.

§ 360.

Ak obžalovaný bol vyhlásený za nevinného a bol osvodený od trestu, zapiatí trovy z pravidla súkromný žalobník, alebo ak cirkevná vrchnosť z úradnej moci nariadila pojednávanie, trovy znáša pokladnica patričnej cirkevnej vrchnosti.

Ked' je obžalovaný uznaný za vinného, posúdi sa i na zaplatenie všetkých trov.

Pod trovami rozumejú sa: zameškaný čas a výdavky súdcov, verejného žalobníka, súkromného žalobníka, svedkov, znalecov a pri osvobodení aj trovy obžalovaného a jeho obrancu.

Na trovy môže, ale v sporoch o platnosti voľby povinný je súd žiadať od súkromného žalobníka alebo z pokladnice patričnej cirkevnej vrchnosti primeraný preddavok.

Súd po dôkladnom uvážení obľahčujúcich a obťažujúcich okolností môže aj to vypovedať, že tropy znášajú obe stránky, alebo že sa tropy obopolne zrušujú.

V sporoch o platnosti voľby žalovaný má nárok na náhradu troy proti tomu, kto neplatnosť voľby zapríčinil.

b) *V sporných veciach.*

§ 361.

Ked' ide o sporné otázky, označené v § 328, smerodajné sú pravidlá vyššie ustálené, s tou odchýlkou, že nemenuje sa verejný žalobník a že pred započatím pojednávania vždy treba sa pokúsiť vyrovnať stránky. Jedon exemplár každého usnesenia treba doručiť riadnemu právnemu zástupcovi patričnej inštancie, ktorý môže použiť všetkých práv strany z dôvodov a v medziach verejného záujmu.

V rozsudku rieši sa aj otázka, kto bude znášať tropy.

Volebné spory treba vybaviť vo všetkých fórumoch mimo poradia a urýchlene.

8. *Vyzdvihnutie (suspendovanie).*

§ 362.

Súdna stolica môže kedykoľvek vyzdvihnuť z úradu obžalovaného pre cirkevný prečin i počas súdneho pokračovania, ak to uzná za potrebné v záujme cirkve, alebo ak je prečin takej ľažkej povahy, že pravdepodobne bude mať za následok ztratu úradu alebo pozbavenie hodnosti.

Ak vyzdvihnutie z úradu nariadila seniorná súdna stolica ako prvostupňový súd, obžalovaný môže rekurovať na dištr. súdnu stolicu, ale rekurs nemá odkladného účinku.

Ak vyzdvihnutie z úradu nariadila druhá alebo treťostupňová súdna stolica, rekurs nie je dovolený.

§ 363.

V súrnych prípadoch, pre ľažké cirkevné prečiny, alebo ked' je obžalovaný v trestnej záležitosti postavený pod obžalobu právoplatným súdcovským výrokom, súdna stolica môže vyzdvihnuť z úradu sborových a seniorných úradníkov.

Výrok na vyzdvihnutie z úradu napíše sa, odôvodní a doručí obžalovanému.

§ 364.

Výrok na vyzdvihnutie pripojí sa k spisom a patričná súdna stolica povinná je pri pojednávaní rozhodnúť: či sa vyzdvihnutie podrží alebo zastaví.

Ak súdna stolica posúdila obžalovaného na ztratu úradu alebo na pozbavenie hodnosti, do tých čias, kym sa rozsudok nestane právoplatným, vypovie sa vyzdvihnutie z úradu.

§ 365.

Vyzdvihnutie z úradu uskutoční sa hned po doručení výroku, a kym trvá, vyzdvihnutý nesmie konať nijaké úradné povinnosti, ani nemôže zastávať cirkevný alebo školský úrad. Jedna tretina jeho platu zadrží sa na námestné zastupovanie a na krytie pravotných troy.

§ 366.

Vyzdvihnutie prestane a vyzdvihnutý úradník uvedie sa zpäť do úradu:

a) ked' vyšší súd premení výrok nariadujúci vyzdvihnutie;

b) ked' súdna stolica osvobodí vyzdvihnutého úradníka alebo ho neposúdi na pozbavenie hodnosti alebo na ztratu úradu;

c) ked' trestnou cestou pod obžalobu postaveného vyhlásia za nevienného a aj cirkevná súdna stolica zastaví proti nemu pokračovanie.

O náhrade spôsobenej škody a o vrátení zadržaného platu rozhoduje patričná súdna stolica.

9. *Opravné prostriedky.
Rekurs a odvolanie (apeláta).*

§ 367.

Proti výrokom súdcov, predsedov, seniorálnych a dištriktuálnych súdnych stolič môžu stránky rekurovať — proti výrokom predvolávacím a dokazovanie nariadujúcim nemožno rekurovať.

Rekurs podá sa do osiem dní od doručenia napadnutého výroku u súdu, ktorý ho vynesol.

Rekurs podaný v zákonného čase predloží sa bezprostredne vyššiemu súdu, ktorý rieši otázku vždy len na základe spisov bez verejného pojednávania. Rekurs proti výroku predsedu súdnej stolice vybaví predsedu bezprostrednej vyšszej súdnej stolice.

Proti dvom rovnakým výrokom nemožno rekurovať, vyjmúc výroky o vyzdvihnutí z úradu.

Nedovolený alebo opozdene podaný rekurs samosudca, počažne predseda súdnej stolice z úradnej moci odvrhne.

§ 368.

Rozsudky súdov môžu stránky napadnúť s odvolávaním sa na vyšší súd. Odvolanie podá sa u prvostupňového súdu do 15 dní od doručenia rozsudku. Obžalovaný pokladá sa za prítomného, ak pri vyhlásení rozsudku bol zastúpený.

Odvolanie, podané v zákonného čase, predloží sa patričnému vyššiemu súdu so všetkými predpismi; opozdene podané odvrhne už predseda súdnej stolice.

§ 369.

Na odvolanie proti rozsudku samosudcu, predseda seniorálnej súdnej stolice určí miesto, deň a hodinu verejného pojednávania, predvolá žalobníka, obžalovaného, svedkov, znalcov a pojednáva podľa pravidiel, ustáleňých pre prvostupňové pojednávanie.

§ 370.

Na odvolanie proti rozsudku seniorálnej súdnej stolice dištriktuálna súdna stolica preskúma vec na základe predložených spisov, verejným prednesom, ale v zatvorenom zasadnutí. Ak skutkový stav nie je náležite objasnený, vyzdvihne napadnutý rozsudok a naloží seniorálnej súdnej stolici vec znova pojednávať, dôkladne zistiť skutkový stav veci aj v tom, v čom dištriktuálna súdna stolica neuznala ho dosť jasným, a vyniesť nový rozsudok; ale môže nariadiť verejné pojednávanie, predvoláť stránky a sama objasniť skutkový stav veci.

Ak je skutkový stav veci úplne jasný, rozhodne vo veci samej, prvostupňový rozsudok buďto potvrdí alebo premení, ale rozsudok svoj odôvodní v jednom i v druhom páde.

Ak len jedna stránka apeluje, rozsudok nemôže sa premeniť na újmu apelujúceho. Vo veciach označených v § 328 rozsudok nemôže sa premeniť k dobru neapelujúceho.

Po vynesení druhostupňového rozsudku všetky spisy vrátia sa predsedovi prvostupňového súdu, ktorý druhostupňový rozsudok dá doručiť stránkom.

§ 371.

Proti druhostupňovému rozsudku, pozmeňujúcemu prvostupňový rozsudok, môžu sa

stránky odvolať na tretí súd. Odvolanie podá sa u prvostupňového súdu do 15 dní od doručenia druhostupňového rozsudku.

Odvolanie, podané opozdene, už predseda prvostupňového súdu úradne odvrhne.

Proti druhostupňovému prvostupňovým tvrdíujúcemu rozsudku odvolať sa nemožno, len keď bola vyrieknutá ztrata úradu alebo pozbavenie hodnosti.

§ 372.

O pokračovaní treťostupňového súdu platia pravidlá ustálené pre pokračovanie druhostupňového súdu.

§ 373.

Trovy odvolania znáša zpravidla apelujúca stránka, ale ak odvolanie má prajný výsledok pre apelujúceho, apelačný súd môže prisúdiť trovy odvolania vo veciach označených v § 328 aj proti protivnej stránke.

10. Ospravedlnenie.

§ 374.

Ak stránka pre neprekonateľné prekážky zameškala čas pojednávania alebo čas podania apelaty, do 15 dní od zameškaného času môže žiadať ospravedlnenie.

Vo volebných veciach nict ospravedlnenia.

§ 375.

Prosba o ospravedlnenie podá sa u predsedu súdnej stolice alebo samosudcu, kde sa zameškanie stalo. Patričná súdna stolica, po vypočutí stránok a prípadne po vykonanom dokazovaní, výrokom vypovie, že bud' odstraňuje prosbu o ospravedlnenie alebo vyhlašuje zameškanie za ospravedlnené a miesto zameškaného času ustanovuje nový, ale opozdené odvolanie prijíma.

Trovy, spojené s ospravedlnením, znáša vždy stránka, ktorá oň žiadala.

§ 376.

Proti výroku, vyhovujúcemu ospravedlňujúcej prosbe, rekurzu nict.

Proti výroku, odstraňujúcemu ospravedlňujúcu prosbu, dovolený je jednostupňový rekurs. Rekurs podá sa do osem dní u predsedu súdnej stolice, ktorá vyniesla výrok, alebo u samosudcu.

11. Obnovenie pravoty.

§ 377.

Právoplatným rozsudkom riešená pravota môže sa do 6 (šesť) mesiacov obnoviť, ak posúdená alebo so žalobou odstránená stránka v podstate veci udá také skutky a predloží také nové dôkazy, ktorých v základnej pravote nebolo a ktoré môžu zapríčiniť premenenie rozsudku, vyneseného v základnej pravote.

Vo voľebných priestupkových veciach obnovenie pravoty nemá miesta.

Šesť mesiacov počítá sa odo dňa, keď rozsudok základnej pravoty stal sa právoplatným. V prípadoch litier d) a e) § 313 počítá sa šesť mesiacov od toho dňa, keď sa stránka dozvedela o skutkoch, počasne o dôkazoch, za základ obnovenia slúžiacich, predpokladajúc, že viac ako päť rokov neuplynulo od právoplatnosti rozsudku. Zpäťuvedenie na predošlu stanicu nie je s tým spojené, ani náhrada škody a trov základnej pravoty.

§ 378.

Obnovujúca žaloba podá sa u predsedu súdnej stolice, ktorá pokračovala ako prvostupňový súd v základnej pravote. Žaloba podá sa v tolkých exemplároch, koľko ich je treba, aby súd a každá stránka dostala po jednom exempláre.

Predseda súdnej stolice určí miesto, deň a hodinu pojednávania, ku ktorému podľa možnosti povolajú sa súdcovia, ktorí nepokračovali v základnej pravote, ale rozsudok je platný, i keď tí istí súdcovia pokračujú.

Pojednávanie deje sa podľa pravidiel, predpisanych pre základnú pravotu.

Súdna stolica jedným rozsudkom rieši aj otázku povolenia alebo nepovolenia obnovenia, ako aj otázku podstaty veci.

§ 379.

Proti rozsudku prvostupňového súdu možno sa odvolať; o odvolaní platia pravidlá odvolania v základnej pravote. Obnovená pravota proti druhostupňovému rozsudku, prvostupňový rozsudok potvrdzujúcemu, nie je dovolená.

Obnovenie pravoty nezastaví exekvovanie rozsudku, vyneseného v základnej pravote.

§ 380.

Základná pravota môže sa len raz obnoviť.

12. Exekúcia.

§ 381.

Ked' posudzujúci rozsudok stane sa právoplatným, predseda prvostupňovej súdnej stolice alebo samosudca z úradnej moci nariadi jeho exekvovanie, ak posúdený v predpísanom čase nesplní svoje povinnosti. Vykonať exekúciu poverí jedného úda súdnej stolice, prípadne vykoná exekúciu vyslaný alebo požiadany orgán.

§ 382.

Vyslaný sudca bezodkladne vykoná nariadenú exekúciu: popíše pohnuteľný majetok, ktorý môže byť zálohou, zakáže vyplácať pŕimeranú čiastku platu, soberie a do seniorálnej pokladnice deponuje najdené hotové peniaze alebo cenné papiere a o výsledku pokračovania podá zprávu predsedovi seniorálnej súdnej stolice.

O celom priebehu napíše zápisnicu, ktorá budе obsahovať miesto a deň exekvovania, meno súdovo, krátke priebeh pokračovania, soznam popísaných pohnuteľností, sumu najdených a do seniorálnej pokladnice uložených hotových peňazí a označenie najdených cenných papierov. O zastavení vyplácania primejnej čiastky platu posúdeného upovedomí pokladníka osobitným záZNANÝM listom; doručujúci lístok pripojí sa k zápisnici.

§ 383.

Ak by sa vyslaný súdca dopustil nesprávnosti pri exekúcii, exekvovaný môže do osiem dní podať námietky proti jeho pokračovaniu u seniorálnej súdnej stolice. O námietkach — po vypočutí patričného vyslaného súdca — rozhoduje predsedníctvo. Proti výroku seniorálneho predstavenstva nict rekursu.

§ 384.

Ak by sa posúdený sprotil a znemožnil by exekúciu, vyslaný súdca podá o tom zprávu predsedovi seniorálnej súdnej stolice, ktorý požiada o vykonanie exekúcie štátnej administratívnej vrchnosti.

Sprotivenie sa a znemožnenie exekúcie pikkadá sa za neposlušnosť a neúctu k vrchnosti a tvorí nový prečin, pre ktorý bude sa patričný znova stíhať.

§ 385.

Ak by pri exekúcii boli popísané pohnuteľnosti, ktoré nie sú vlastnosťou posúdeného, vlastník má právo do 15 dní podať nárokovú žalobu, aby jeho veci boli osvobodené zpod exekúcie.

Predsedu seniorálnej súdnej stolice vydá nárokovú žalobu samosudcovi, ktorý vypočuje stránky a po skončení dokazovania vyniesie rozsudok alebo osvobodí zpod exekúcie popísané pohnuteľnosti alebo odvrhne nárokovú žalobu.

§ 386.

Ak proti pokračovaniu vyslaného sudecui námetok, ani si popísaných vecí nikto nenárokuje, predsedu seniorálnej súdnej stolice vydá exekucionálnu zápisnicu patričnému vyslanému sudecovi s úpravou, aby na exekované pohnuteľnosti vypísal licitáciu, uvedomil o tom exekvovanému, licitačný oznam dal na verejnú známosť, a ak by posúdený ani do dňa licitácie neplatil, aby licitáciu aj vykonal.

Ak by ani licitácia neviedla k cieľu, vyslaný sudec podá o tom zprávu predsedovi súdnej stolice, ktorý ju predloží seniorálnej súdnej stolici, a tátu podľa § 354 vypovie, že sa patričný odstráni z úradu, alebo pozbaví hodností, a kým nезaplati, nesmie sa voliť na nijaký cirkevný alebo školský úrad.

IX. ČIASKA.

Cirkevnosborová kázeň. (Disciplina.)

§ 387.

Kresťansko-evanjelická augšpurského vyznania cirkev na Slovensku zachováva si čistotu viery, vyznania a života, v duchu svätého evanjelia Kristovho a jej vierovyznaní vykonávanou cirkevnou kázňou. (Thes. 4. 7., I. Kor. 14. 40., I. Kor. 14. 33., Ef. 4. 15., I. Kor. 12. 26.)

§ 388.

Sborová kázeň je bratské napomenutie a potrestanie údov cirkve, ktorý bludným učením a bezbožným životom cirkev pohoršujú a ohrožujú jej čistotu i svoje vlastné spasenie.

§ 389.

Cieľom cirkevnej kázne je zachovať dušu hriešnika ku spaseniu (I. Kor. 5. 6.) a udržať zdravie duchovného, mravného cirkevného života.

§ 390.

Sborovú kázeň vykonáva v sbore mocou pastierskeho poverenia duchovný (Gal. 3. 1. Aug. XXVIII. 21—22., Apol. XII—XIV.) a sborové presbyterium. (Mat. 18., 15—17., I. Kor. 5., 2—13. II. Kor. 2., 5—8.).

§ 391.

Sborová kázeň začína sa po konfirmácii.

§ 392.

Sborová kázeň stíha pri údoch neveru, nepravé, Božiemu slovu a vierovyznaniu cirkve odporujuče učenie, zlorečenie Bohu, pohrdanie Božími službami a sviatosťami, ako aj cirkevným sobášom, nevernosť vydaním reversu, ďalej všetky zjavné skutky tela (Gal. 5., 19 až 21.), ktoré sú v Božích prikázaniach zakázané.

§ 393.

Postihnutého v páde:

- a) duchovný sám alebo s viacej presbytermi napomenie (Gal. 6. 1., I. Tim. 5. 1—19.) ;
- b) v sborovom konvente verejne pokarhá ;
- c) presbyterium vylúči z cirkevných úradov a hodností ;
- d) pozbaví volebného práva.

V páde c), d), keď ide o údov, ktorí v tom čase zastávajú hodnosť, vec patrí pred riadny cirkevný súd.

§ 394.

Ked' kázňou stihnutý úprimne oželie hriech a život svoj polepší, môže mu sborové presbyterium vrátiť pasívne i aktívne volebné právo, ktoré mu na základe bodu c) a d) predošlého paragrafu bolo odobraté.

§ 395.

Pravidlá sborovej kázne prečítajú sa vo všetkých chrámoch kresťanskej cirkve ev. a. v. na Slovensku a biskupi prísne dozerajú, aby sa cirkevná kázeň podľa nich verne zachovala.

X. ČIASKA.

Prechodné ustanovenia.

§ 1.

Ústava táto vstúpi do života v ten deň, keď ju potvrdí orgán štátnej moci Československej republiky, ktorému prislúcha podľa ústavnej listiny najvyšší dozor (jus supremae inspectionis). Vyhlásená bude tlačou, doposlaním zákona cirkevným sborom. Maďarské a nemecké cirkve dostanú zákony i vo svojej bohoslužobnej reči, ale hodnoverná je pôvodina slovenská.

§ 2.

Za ten čas, kým voľby cirkevných hodnostárov nebudú vykonané a kým novovyvčlenení neprevezmú úrad, správu cirkve povedú doterajší administrátori.